SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO, ADMINISTREJO K SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO: 67, avenue Gambetta, Paris-20

Poŝtĉekaj kontoj je nomo de SAT-Paris: Bruxelles n-o 350 189, S'Gravenhage n-o 211 533 Kopenhago n-o 4 986, Paris n-o 1234 22, Stokholmo n-o 74 153, Wien n-o D-109 068, Zagreb n-o 41 448, Zürich n-o VIII-200 49. Alilande oni pagu per poŝtmandato je nomo de SAT., bonvalutaj devizoj en rekom. letero aŭ bankĉeko je nomo de « Bannier ».

Protokolaro pri la XVII-a Kongreso de S.A.T. en Roterdamo (31. VII.- 5.VIII.1937)

Interfratiĝa Vespero (31. julio ĉe « Doelen »). Ĉi tiu Vespero unuigas 1.200 personojn. La salonego estas plenplena de entuziasma publiko. K-do *Bas Vels*, prezidanto de la O.K.K., malfermas per jena parolado: En la nomo de l'Roterdama O. K. K. mi kore salutas vin ĉiujn. Aparte mi salutas tiujn Gek-dojn, kiuj venis de malproksime k kies nacia lingvo estas malsama al la nia, ĉar tiuj Gek-doj estas niaj gastoj, tiuj Gek-doj donas al nia kongreso, kiu morgaŭ komenciĝos k al la nuna vespero, apartan karakteron. Gek-doj, estas vere, ke ofte okazas, ke homoj, kiuj loĝas en malsamaj landoj, kunvenas, interrenkontiĝas por ia celo. Ni eĉ ne rajtas nomi tion io eksterordinara. La sportfestoj estas internaciaj, konferencoj ofte estas internaciaj, la multnombraj kunsidoj de la Ligo de Nacioj estas internaciaj. La Jamboreo, la granda skoltfesto, kiu nun ankaŭ okazas en Nederlando, estas internacia. Kaj mi tiel povas daŭrigi. Pro la nuna moderna trafiko abundas internaciaj kunvenoj, okazas do ofte, ke homoj venantaj el diversaj landoj, sidas kune por ia celo. Ĉu mi do rajtas emfazi hodiaŭ vespere, ke nia kunveno havas apartan karakteron? Ĉu do nia kunveno, en kiu partoprenas Gek-doj el 16 landoj, estas io eksterordinara en la nuna tempo? Ne, Gek-doj, mi ne rajtus emfazi pri la eksterordinaro de nia hodiaŭa vespero, se en nenio nia kunveno kontrastus kun aliaj internaciaj kunvenoj, se en nenio estus diferenco. Sed mi plenrajtas emfazi pri la diferenco inter nia Kongreso k aliaj internaciaj kunvenoj. Mi plenrajtas emfazi pri la kompleta malsameco, kiu ekzistas inter niaj esp-istaj kunvenoj k la kuniĝoj de homoj, kiuj ĝenerale en tiuj kunsidoj uzas nur sian nacian lingvon. Estas simile, sed nur en tio, ke kunvenas homoj el malsamaj landoj. Sed ĉe ili restas la nacia karaktero pro la uzado de naciaj lingvoj, ĉe ili la lingvomuroj malebligas kunfandiĝon, ĉe ili skoltoj, kiuj estas devigataj resti en siaj naciaj grupoj, ĉar alie ili mutiĝas, alie ili ne plu estas komprenataj. Estas eĉ malfacile imagi al ni, kiel tiuj interrenkontiĝoj, sen universala lingvo, vere realiĝas. Ĉar ni jam tiel kutimiĝis al la fakto, ke per unu simpla lingvo ni povas interrilati, ke pro tio ni nun nur malfacile povas kompreni la signifon aŭ pli bone, la vanon de tiuj aliaj internaciaj renkontoj. Karaj Gek-doj, ni do rajtas fieri, ke ni, simplaj laboristoj el multaj landoj, sidas kune k ke ni per unu lingvo povas kompreni k alparoli unu la alian. Jes, ŝajnas tiel simple, tiel memkompreneble k tamen la mondo, la intelekta mondo kun miloj da scienculoj, eminentuloj, saĝuloj, uloj, kiuj rilate multon superas nin, ankoraŭ baraktas en la primitivo de la lingvodiverso. Gek-doj, mi kore salutas vin en nia TUTMONDA kunveno, ĉar vere, la vorto « internacia » por nia kongreso, por ĉi tiu kunveno ne estas la ĝusta. La O.K.K. arde esperas, ke la restado en Roterdamo plifortigos ĉe vi la tutmondan spiriton, k tial ni klopodis k grandparte sukcesis gastigi vin ĉe Gek-doj, kun kiuj vi sengêne povas interkompreniĝi. La O.K.K. ĉion faris, por ke povu plifortiĝi ĉe ni sentoj de tutmonda solidaro k ni kalkulas je via kunlaborado en ĉi tio. Ni esperas, ke via restado ĉi tie postlasos ĉe vi neforigeblajn impresojn de unueco. Antaŭ 50 jaroj esp-o aperis k kun ĝi jam baldaŭ aperis la esp. movado. Tiu movado tre malrapide kreskadis, ĉar ĝi estis esence revolucia. La homaro ne facile povas akcepti ion tutnovan; ĝi ne tuj kredas al novaj teorioj, eĉ ne kredas al faktoj. La homaro estas esence tre konservativa k nur malmultaj sentas sin vokitaj por esti pioniroj. Tamen la movado kreskis k ne plu estis mortigebla. Ĝi ankaŭ disvastiĝis je diversaj ideologiaj direktoj. Estiĝis ankaŭ la laborista esperantismo.

Nun, post 50 jaroj, ankaŭ tiu lab. esperantismo jam ekzistas en diversaj formoj, ĉar iuj personoj favoris al la unuigo de lab. esp-istoj, apartenantaj al unu sama politika skolo aŭ partio. Nia organizo, sub kies aŭspicioj ĉi tiu Kongreso okazas, opinias, ke ni kiel lab. esp-istoj ne bezonas ariĝi aparte laŭ politika starpunkto, en diversaj esp. grupiĝoj, sed ke ni, sur kultura kampo, tre kontentige povas kunlabori en unu organizo k ke tiu kunlaborado por nia menso, por niaj sentoj de kamaradeco k reciproka fido estas bonefika k nepre necesa. — Gek-doj, la faktoj jam pravigis nin. Ankaŭ tiu ĉi kunveno k certe ankaŭ nia kongreso estas pruvoj de nia forto k de nia reliefa pozicio inter la esp. organizoj. SAT fervoras por la reunuiĝo inter la laboristoj, k por tio ĝi elektis la *kulturan* laborkampon por esp-o. Post 50 jaroj da Esp-o nia organizo okupas apartan lokon k gravan pozicion inter la aliaj, k la ideoj de Zamenhof k la interesoj de nia klaso estas ĉe ĝi plej bone flegataj! — Mi esperas, ke vi en la venontaj tagoj multe ĝuos, k ke via entuziasmo k aktiveco akiros refreŝigon; por ke vi poste en viaj propraj regionoj ankoraŭ pli forte penadu por *propagandi* la lingvon inter niaj samklasanoj. Per ĉi tio mi malfermas nian kunvenon. Estu bonvenaj en ĉi tiu urbo, sentu vin hejme inter ni k helpu al la kreado de frateca atmosfero por la bono de nia klaso, por la bono de nia movado.

Sekvas komuna kanto: *Fratoj al Sun'*; poste estas laŭtlegata salutletero de ĉeĥoslovakaj SAT-anoj. Post deklamo de K-dino *Korda* la roterdama poŝtista orkestro ludas bonege, k kantas la miksita esp. ĥoro « Matenruĝo » tri kantojn.

K-do *Bartelmes* (Plenum-komitatano), Parizo, en dudekminuta parolado honorigas la verkon de d-ro Zamenhof, okaze de la 50-jara Jubileo de nia lingvo; li pentras la medion, en kiu vivis d-ro Zamenhof, la impulson, kiun li ricevis el ĝi por la kreo de esp-o; li priskribas la unuan periodon malfacilan de la movado post dissendo en la mondon de la unua modesta broŝuro, mencias kelkajn el la ĉefaj pioniroj el la unua tempo, inter ili Dreves Uiterdijk, por Nederlando, kiu ĉeestas mem tiun ĉi kunvenon k ricevas longan ovacion. Menciinte la verkon de H. Hodler (U.E.A.), li transiras al la ekpaŝoj de l'laborista esperantismo, k parolas pri la fondo, nelonge post la mondmilito, de S.A.T., k pri ĝia fondinto, K-do *Lanti*, kiu per sia voko « for la neŭtralismon » grupigis ĉirkaŭ la nova standardo centojn k poste milojn da proletaj esp-istoj. La parolanto resumas la celon k la principaron de SAT k montras, kian gravegan taskon ĝi havas en nia epoko; li substrekas ankaŭ la parencecon inter la SAT-ideoj k la plej intimaj deziroj de Zamenhof k finas per invito al la gastoj aliĝi al SAT k per fid-esprimo en la nepereeblo de la movado.

La « Havajaj Amikoj » kordludas antaŭ la paŭzo.

Pliaj ĥorkantoj k orkestraĵoj enkondukas la duan parton de l'programo, kiu finiĝas malfrue per la amasludo verkita de K-do B. Vels « Nova aŭroro », konsistanta el parolĥoroj, grupkantoj k individuaj tekstroloj, brave studitaj de la multaj en ĝi partoprenantaj Gek-doj.

Oni aplaŭdas la proponon de l'O. K. K. pri monkolekto por la hispaniaj Gek-doj. Ĉi tiu kolekto rezultigas proks. 90 guldenojn (1).

Solena Malfermo (1. aŭgusto ĉe « Doelen »). La salonego denove estas plenplena en la fruaj posttagmezaj horoj de dimanĉo (minimume 1000 personoj).

K-do *B. Vels malfermas*: La kongreso refreŝigas la fidon en nia movado. Inter la pli ol 800 kongresanoj troviĝas ankaŭ K-doj el terorlandoj, kio estas aparte ĝojiga signo. La diverslandaj laboristoj estas ja grandparte izolitaj. Pro tio ilia sento pri tutmonda solidaro estas dormstata. Por ni lab. esp-istoj la situacio estas tute alia. Ni havas nenion komunan kun la imperiismaj militoj de tiu ĉi tempo. Ĉiu prudenta homo konfesas, ke por krei tutmondecan spiritostaton, necesas havi tutmondan interkontakton, tutmondajn interrilatojn. Unu lingvo sufiĉas por ni ĉiuj. Jam forfalis la nacia karaktero en nia movado. Mi deziras, ke ne nur tiu ĉi kongreso estu pli ampleksa, pli impona, sed ankaŭ pli harmonia ol iu ajn antaŭa, k agu per kamaradeca agado. Ni bedaŭras la menson ĉe parto el K-doj, kiuj opinias ke ili devas servi al esp-o nur en la kadro k por la bono de sia respektiva partio. Certe ilin mem ne povas kontentigi tiu agado. Gravaj katastrofoj minacas hodiaŭ, multaj faktoj jam okazas. En Hispanio oni luktas kontraŭ la internacia faŝismo de pli ol unu jaro. Nia laboro ĉiam povas esti interrompata per la okazaĵoj. Tiam ni ĉiuj solviĝas en la granda, freneza amaso k ni trenas nian sorton en la barbareco de tiu ĉi epoko. Sed, se io, kio minacas, ne okazos, tiam nia organizo plene transvivos venke la skuiĝojn de la lastaj jaroj. Mi finas kun deziro, ke la racio supervenku la malnovan tradician mistikismon.

La veterano, K-do *Dreves Uiterdijk*, honora

---

(1) Kolekto samcela okaze de « interfratiĝvespero » en la salono de l'2-a sekcio F.L.E., Overijselsestr., la 6-an de aŭg., rezultigis ankoraŭ 7 guldenojn.

prezidanto de la Kongreso, diras, ke li estis sian tutan vivon liberpensulo, kun rozkolora nuanco. « Mi estas emociita per la frateca atmosfero, kiu ĉirkaŭis min plene. Mi estas fiera, ke mi almenaŭ ĝisvivis la momenton, en kiu mi povas ŝanĝi la simplan nomon de samideano per la varma nomo de kamarado. Mi komencas novan vivon per via eduko k via instruo. Mi deziras k esperas belan sukceson al nia kongreso. Mi ne kredas, ke la rezultoj en Varsovio estos tiel belaj kiel en via mezo. »

K-do *v. Essen* (sekret. O.K.K.) legas salutleterojn ricevitajn de Dana LEA (Aarhus), SLEA (Stokholmo), lab. esp-istoj en Norvegio (Oslo), A.E.F. (Vieno), L.E.G. (Zagreb, Jugosl.), Literatura Mondo (Budapest); lab. esp-istaro (Krakovo), K-doj Gajevski, Wieshofer, « Batalante ni venkos » (Gouda), « Rebellion » (Bruselo), Faksindik. junular-organizo (Roterdamo), N.V.V. (sindikataro nederl.), Tipogr. sindik. nederl., A.J.C., FLE-sekcio Halfweg. — Estas decidite sendi florojn al K-do *Pakje* (Svisio), kiu ekmalsaniĝis post alveno en R-damo k kuŝas en hospitalo.

Jan Blok kantas tri belegajn klasikajn kantojn.

K-do *Bartelmes* (Parizo, P.K.) salutas nome de l'Plenumkomitato de SAT. Li ĝojas, pro tio ke la voko veni Roterdamon estis tiel bone aŭdita ; ja oni vere ne povas nomi tiun ĉi kongreson nederlanda kongreso, ĉar grandaj karavanoj venis el eksterlando (precipe el Britio, Francio k Svedio). Ĝi estas vere tutmonda kongreso, k aparte menciinda estas la fakto, ke K-doj el faŝistaj landoj kuraĝas partopreni ĝin en atentinda nombro. Al ili iras la aparte elkora saluto de la P.K. Sed li pensas ankaŭ pri tiuj, kiuj pro iuj kaŭzoj ne povas ĉeesti tiun ĉi grandiozan kunvenegon, kiuj nevole estas retenataj, kiel la amikoj en Hispanio, kiujn la plej terura k plej abomena krimo de la homaro, la Milito, malhelpas vivi kun ni la horojn de la kongreso. Multaj el ili eĉ perdis verŝajne sian vivon, almenaŭ tutaj anaroj perdis sian liberon (en Zaragozo, en Logrono ekzemple, kie ekzistis fortaj SAT-rondoj). Li ne povas nomciti mortintojn el Hispanio, pro tio ke ne estas certo pri ilia sorto, sciigoj mankas; li nomcitas la aliajn membrojn de la Asocio, kiuj mortis dum la lasta jaro (7 nomoj), al kiuj li aldonas la ĵus en terura aviada katastrofo pereintan K-don *Nathans*, sekretario de la Internacia Transportlaborista Internacio, varma subteninto de nia afero k mem praktikinto de nia lingvo. Li proponas, ke la Kongreso sendu kondolencan leteron al I.T..F (*Aprobo k minuto de silento.*) Post tiuj paroloj K-do Bart. substrekas la imponan aspekton de la hodiaŭa soleno, kiu montras la grandan influon de SAT en la lab. esp-ista mondo, k esperas, ke la tuta kongreso reflektos la saman impreson. Li memorigas pri la eduka k kleriga rolo de SAT k ĝia nepolitikeca karaktero.

K-do *Faulhaber* (prezid. F.L.E.): Ĉi tiu kongreso denove pruvas la praktikan utilon, la aplikeblon k la taŭgecon de nia lingvo. Zamenhof skribis : Por ke lingvo estu tutmonda, ne sufiĉas nomi ĝin tia, ni devas fari el ĝi efektivan lingvon. Ekzistas io, kio ne estas esprimebla per ciferoj. Li konstatis, en Bulonjo, ke ne estas angloj k francoj, nek poloj k rusoj, sed homoj k homoj. Tion bezonas la laborista klaso. F.L.E. esperas, ke tiu ĉi kongreso kontribuos al laborista solidaro esp-ista, kiu estas nepre necesa. La intereso al ĉi tiu kunvenego montras, ke la pesimismo ankoraŭ ne tute regas. Bruas proksime de ĉi tie la jamboreo. Tiuj homos kredas krei la internacian spiriton, sed ili lasas stari la murojn lingvajn. Laŭ ili la homoj ne devas tro multe proksimiĝi. La propagando por SAT ankaŭ estas tre grava, tio estu dirita al tiuj multaj, kiuj kredas sufiĉa esti organizitaj nacie, en la propaganda asocio. Pere de SAT ili havas la eblon praktike utiligi sian esperanto-scion.

K-do *Lebacq* (Brusela SAT-rondo) volas, ke la SAT-kongresoj okazu je alia dato. Li invitas la Kongreson al Bruselo por la jaro 1938.

K-do *Hernandez* (por Popola Fronto, Valencio): Mi volas porti la varmon k la fajron de la terura milito kontraŭ la unuigitaj fortoj de l'internacia faŝismo en tiun ĉi kunvenon. El tiu fajro antaŭ vi mi prezentas la delikatan k simplan alumeton de nia propra emocio. Je la nomo de l'hispania batalantaro mi prezentas min antaŭ viaj rigardo k digno. Mi ne venis ĉi tien por plori pri niaj propraj suferoj, ankaŭ mi ne venis por plendi pri solidaro aŭ manko de solidaro. Ni volas prezenti faktojn, montri detalojn, faktojn ne bone komprenatajn, por ke vi povu ricevi ĝustan interpreton pri la signifoj k servoj gravaj k lastadecidaj por proletoj, popolanoj k esperantistoj. Kiam ni forlasis Hispanion, kiam ni transpasis la limon, ni renkontiĝis kun nova medio, spektaklo : la spektaklo de la pacaj vilaĝoj, trankvilaj kamparoj ktp. Kaj tiu paca medio estis por mi stranga. Ni mem eĉ ne povis eviti fali en la retojn de tiu trankvila medio. Ni komprenis, ke se ni mem vivus en tiu atmosfero, k ne en la mezo de l'propra milito, ni demandus nin ankaŭ kiel granda parto de la simpla popolo : Kion signifas milito? Kion signifas nia milito? Ni batalas kontraŭ komuna malamiko, k ne per vortoj demagogiaj atingas ĉiam pli k pli grandan kvanton da aŭdantaro, — sed pro tio ke la fortoj de potencaj faŝistaj ŝtatoj invadas nian landon, ne por fari kulturon k novajn reformojn, sed por rabi la propran nian liberecon k dignon. Ni trankvile plugis, k venis tiuj detruemaj banditoj. Nia defenda lukto k batalo ne estas defendo aŭ batalo aparta, ne — tute ne, nia batalo estas batalo de ĉiuj sektoroj k ĉiuj partioj. Por la unua batalo ĉie kuniĝis aktivuloj. Poste falis la afero. Oni nepovas gajni per vortoj, sed nur per praktika agado. La faktoj mem transformis la amikojn. Por venki, oni bezonas organizon, disciplinon, eĉ batali, se necese, kontraŭ siaj propraj konvinkoj. Vi abomenas la militojn. Ni ankaŭ abomenas la militon pro la propraj spertoj. Sed pro tio ĝuste ni ankaŭ eltiras la konkludon, ke estas necese organizi la fortojn kontraŭ la sama komuna malamiko. Multaj socialistoj rigardas ĉi tie ankoraŭ la komunistojn kiel strangulojn. Tio por ni hispanoj estas stranga. Ĉe ni la anarkistoj ankaŭ honeste kunlaboras k batalas kun honesta konvinko, akceptas la disciplinon. En tiu aspekto ni devas kompreni la ekziston k la rajton de la simplaj popolanoj. Kaj per tio praviĝas la kunirado de la proletaj tavoloj kun la etburĝoj sur la politika kampo. La venko de l'popola fronto garantias la disvolviĝon de la esp. movado ; en la faŝista parto de Hispanio ne ekzistas eblo por la disvastigo de esp-o.

K-do *Sugar* (por SAT en Britio): Sepdek tri sennaciuloj, okaze loĝantaj en Britio, ĉeestas ĉi tie. Niaj kongresoj estas granda sperto, sperto por la tuta vivo. Dankon al la O.K.K., kiu tiel bone preparis la kongres-aranĝojn.

K-dino *Oudenhove* salutas nome de la SAT-rondo Amsterdama.

K-do *Langsholt* (Opsund) alportas la salutojn de K-doj el Norvegio.

K-dino *Glodo* (por la karavano el Francio) : Neniam tiel granda nombro da Gek-doj el Francio partoprenis en eksterlande okazantaj SAT-kongresoj. Dum la tuta jaro ni propagandis por tiu ĉi kongreso en la federacia gazeto, k en ĉiuj artikoloj ni promesis, ke tiu ĉi kongreso estos triumfa. Kaj al la novaj SAT-anoj mi diras : konstatu, — nia promeso iĝis realo. Inter nia karavano troviĝas kelkaj geinstruistoj, kiuj laste partoprenis internacian kongreson de popoledukado en Parizo. Ili povos kompari la du kongresojn, tiun en kiu oni uzis mikse la naciajn lingvojn, k ĉi tiun, la unulingvan. La novuloj espereble propagandos ĉirkaŭ si.

Komuniko, ke la Antifaŝista Esperantista Komitato de Katalunio ankaŭ estas reprezentita ĉi tie per la du K-doj el Valencio, kiuj haltis en Barcelono.

Jan Blok kantas tri aliajn kantojn multe aplaŭdatajn.

K-do *Dorpmans* (por la estraro de V.A.R.A., radio-asocio laborista) konstatas kun miro, ke oni en tiel simpla maniero tie ĉi povas interkompreniĝi. La lab. klaso disponas nun pri gravaj rimedoj, gazetaro k radio. VARA havas edukan celon. Esperanto okupas en ĝiaj programoj gravan lokon.

K-do *Reuderink* (por la komun. partio, roterdama distrikto) substrekas la praktikan valoron de esp-o por la internacia korespondado k la utiligon de esp-o en la hispana batalo.

K-do *Pols* (por nederl. unuiĝo de fabriklaboristoj): La nuna situacio de l'mondo postulas urĝan plibonigon. Ni volas atingi tion, batalante por socialisma socio, en kiu ne estas kapitalista subpremo. Deziras sukceson al la kongreso.

K-do *Menist* (Revol. Soc. Partio Ned. k Faksindikato NAS): Necesas internacia solidaro en la momento, kiam denove minacas militoj. Mi konsilas praktiki solidaron pere de esp-o, mi malkonsilas ajnajn kompromisojn kun la burĝaro, nia malamiko.

K-dino *Moore* (Londono, por ISK) akcentas, ke la ISK-organizo praktike uzas esp-on, eldonas propran gazeton « Kritika Observanto », kiu estas libera tribuno de l'internacia lab. movado pri ĉiuj lab. temoj, preskaŭ mi povas diri : tutmonda, ĉar la gazeto estas disvastigata tre larĝe tra la mondo. Ni subtenas SAT, ĉar ni opinias necesa organizon ne-partipolitikan, k nete staras ĉe la flanko de la laboristaro, kies unuecon ni akcelas.

K-do *Ras* (por la Sindikatisma lab. sindikataro): Ni havas saman ideologian bazon kiel SAT; vi laboras sur la spirita, ni sur la ekonomia tereno. Deziras grandan sukceson.

K-do el *Ligo de Kontrolistoj en la Transportado demonstras*, ke la maristoj estas devigataj lerni almenaŭ tri lingvojn naciajn. Kaj eĉ tio ne sufiĉas. Tiu fakto instigis lin, por lerni la esp. lingvon.

K-do *Riswik* salutas por la Nederl. Ligo de Asekuragentoj.

K-do *Bienevelt* salutparolas por Ligo de Kontrolistoj de Teknika Personaro. — Unu K-do salutas nome de l'Razista Ligo, k alia por la Liberpensula Asocio.

Finparole K-do *B. Vels* proponas, ke ni zorgu komune, por ke ankaŭ la sama atmosfero kiel hodiaŭ restu en niaj labor-kunsidoj. (Kanto : *La Internacio*).

UNUA LABORKUNSIDO

(2-a de aŭgusto, matene je la 10.15 h.)

K-do *Bas Vels* malfermas nome de l'O. K. K. k bedaŭras, ke ni ne havas pli grandan salonon, tiun el la du lastaj tagoj ; sed ni pensas, ke ĉi tiu tamen sufiĉas, ĉar multaj Gek-doj estis liberaj ja nur hieraŭ k antaŭhieraŭ. Ĉi tie la gastoj estas same bonvenaj kiel la membroj, sed ni esperas, ke ili baldaŭ havos la ruĝajn kartojn, per aliĝo al nia Asocio, tiel ankaŭ finance kontribuante al nia afero. Li esperas ĝui harmonian diskutadon k transdonas la prezidon al la P. K.

K-do *v. Essen* laŭtlegas salutojn el Aŭstrio (19408 k 18538), Orebroa Lab. Esp. Klubo, Rennema-Malmö, FET-Parizo, kiu lasta deziras, ke la laboroj disvolviĝu sub la perspektivo de reunuigo de ĉiuj lab. esp-istaj fortoj.

K-do *Bartelmes* (P. K., Parizo) dankas unue per kelkaj frazoj al la bonega laboro farita de la O.K.K., k nomas precipe ties prezidanton, B. Vels, sekretarion C. v. Essen k kasiston, A. v. d. Pols, kiuj senlace klopodadis por sukcesa aranĝo de la kongreso. Li proponas interkonsente kun la K-doj el la O.K.K. por la Kongreso jenan prezidantaron : K-doj Faulhaber (Amsterdamo, prezid. F.L.E.), Sulski (Londono, SAT-peranto Britio), Lebacq (Bruselo) k Hernandez (Valencio), ĉi-lasta simbole por sento de interligiteco kun la hispaniaj K-doj. Ne estas farata kontraŭpropono ; aklame estas akceptata la kvarpersona prezidantaro, kiu okupas siajn lokojn (escepte de K-do Hernandez, retenita la matenon en policprezidejo). Kiel protokolantoj estas proponitaj k akceptitaj K-doj Bogaard (Terneuzen), Tierolf (Roterdamo) k

Bartelmes (Parizo). K-do Bogaard protokolis nur en la unua kunsido, K-do Tierolf ne akceptis; pro tio K-do Bartelmes *sola* plenumis la preskaŭ tutan protokolan laboron, k sekve liaj propraj intervenoj estas cititaj nur laŭmemore k iom resumite.

K-do *Bartelmes* memorigas, ke la raportoj al la kongreso aperis en la du lastaj n-roj de « S-ulo »; li esperas, ke ĉiuj membroj atente studis la raportojn k ke sekve liaj komentoj povas esti mallongaj. Li konfirmas la bonan funkciadon de la plenum-komitato en Parizo dum la lastjara agadperiodo, la regulajn kunsidojn k solvon unuaniman de l'diversaj problemoj stariĝintaj. Li faras korekton al la alineo pri « Ĝenerala Konsilantaro », konstatante, ke al la sekretario de l'K.K., samtempe sekretario de Ĝ.K., respondis du el la Konsilantoj, inter ili K-do E. Norman el Malmö, kiu interalie pritraktis la proponon pri Kongresgvida regularo en sia respondletero. K-do B. konstatas, ke Fakoj k Frakcioj nekontentige funkciis dum la jaro, sed ke jam rimarkiĝis prepare al la Kongreso tre grava revigliĝo sur tiu kampo, k ke la fakto, ke multaj Fakoj k Frakcioj anoncis kunvenojn dum tiu ĉi Kongreso, estas ĝojiga signo. Li klarigas, ke Fakoj k Frakcioj konsistigas garantiojn por tio, ke SAT ne apartiĝu el la cetera laborista movado ĝenerala, ke ili estas la plej bonaj ligiloj kun la neesp-istaj amasoj k ŝirmas SAT-on kontraŭ sektiĝo. La K-doj laborantaj en frakcioj, anoj de sama politika partio aŭ skolo, ja ne celas akapari SAT-on por sia propra politika opinio k partio, sed ili celas varbi inter siaj sampartianoj por esp-o k por SAT, k ili celas interŝanĝi siajn vidpunktojn de sampartianoj pri ĉio, pri kio pro la diversnacieco povus ekzisti malsama penso. La Fakoj siaflanke celas plifortigi la ligilojn inter sammetianoj aŭ anoj de sama interesosfero, kiel la instruistoj, la presistoj, la kooperanoj, la virinoj k la stenografoj. Tiuj ĉi fakaj k frakciaj kunvenoj formas esencan parton de niaj kongresoj; iliaj specialaj laboroj estas gravegaj por la evoluo de nia komuna organiza vivo, k en ili kuŝas praktika utilo nesubtaksenda.

K-do B. tuŝas mallonge la financan raporton k atentigas pri la grava pliboniĝo de la financa stato, lastjare, pro ŝparema mastrumado unuflanke k pro kresko de la membraro, speciale en iom bonvalutaj landoj, aliflanke. Restas ankoraŭ granda deficito el la skismo-jaroj, sed tamen tiu deficito malpliiĝis je atentinda sumo (pli ol 23.000 fr. fr.) dum tiu ĉi jaro, malgraŭ tio ke la librovendado ne bone prosperas en la nuna tempo. Certe, se ni daŭrigos mastrumi laŭ la sama maniero dum kelkaj jaroj, la deficito finfine estos plene likvidita. Ĉiuokaze la kuranta buĝeto estas plene ekvilibrita; la malnova ŝuldo estas repagota parte al antaŭa presisto, parte al kelkaj individuaj K-doj, inter kiuj precipe al K-do Banmer, la prezidanto de SAT, kiu delonge pruntas grandan sumon al la Asocio.

La gazeta buĝeto estas tute ekvilibrita ankaŭ (precipe pro presado en Belgio); tiu fakto estas substrekinda, ĉar en pli fruaj jaroj la gazeta buĝeto egaliĝis nur dank' al helpo el la librovendo; sed nun ĉi tiu lasta ne plu liveras profiton al la gazeta konto. Bedaŭrinde la malproporcio inter la eldonkvanto de « Sennaciulo » k « Senn. Revuo » estas sufiĉe konsiderinda, k niaopinie « S. R. » meritus pli grandan subtenon ol ĝi havas nun, pli larĝan disvastiĝon tra la mondo. Precipe la nederlandaj Gek-doj povus ankoraŭ pli fervori tiurilate, k la perantoj devus en siaj sekcioj pli ofte alvoki por abono ankaŭ al tiu pli ampleksa revuo de SAT. Por pligrandigi la disvastiĝon de « S. R. » speciale en Nederlando, ni decidis en la P. Komitato malaltigi iom la tarifon por « S. R. », kiu verdire estis iom tro alta por Nederlando — ni faras *prove* tiun malaltigon de la tarifo por nederlandanoj, ĉar ni estas konvinkitaj, ke per tio estos eble akiri proksimume 200 abonantojn. Tia kresko da abonantoj sufiĉus por egaligi la perdon pro malplialtigo de la tarifo. Ekde 1. oktobro validos do por Nederlando jena abonprezo por « S. R. »: 2.— guld. jare (anstataŭ 2.40 ĝis nun), k federaciano sekve pagos jare al SAT 3.40 guld. entute anst. 3.80 gd. ĝis nun, se li volas ricevi ambaŭ revuojn de SAT. Ni ne dubas, ke tiu novaĵo estos bonakceptata de niaj varbuloj.

Antaŭ la Kongresejo

Pri la redaktado de la gazetoj vi legis sufiĉe multe en la presita raporto. La kunlaboro estis multe pli bona en tiu ĉi jaro, ol en la jaroj sekvintaj la skismon. Tio estas ĝojiga fakto, ĉar tiel la redaktoro havas la eblon elekti el la ricevitaj manuskriptoj la plej bonon. K-doj, kies artikoloj ne estas akceptitaj por aperigo, tial ne devas ĉagreniĝi, ĉar ja ne ĉiu kunlaboraĵo taŭgas; kompilante n-ron, ni provas ĝin aranĝi kiel eble plej varia k interesoplena por ĉiuj. Ne ĉiam estas facile redakti laŭ ĉies gusto k plaĉo. k ni jam diris, ke ekzemple la ironio en la fruntartik. de maja « S-ulo » *(Vivu la Neŭtralismo!)* estis miskomprenata de multaj K-doj. Mi do nur volas fari aldonon tiurilate pri manuskripto malakceptita de ni, ĉar pri ĝi okazis historio post pretigo de nia raporto. Ĝuste en la lasta n-ro de « Popola Fronto » el Valencio estas aldonita granda blua folio surhavanta artikolon rifuzitan de la SAT-redakcio, laŭ decido de la Plenum-komitato, verkitan de K-do V. Bosk pri sennaciismo, kun postskribo de Valenciaj SAT-anoj, kiu estas fakte atako kontraŭ la propra organizo. La enhavo de tiu artikolo estas polemikeca, k eĉ ĝi persone ofendas K-don Lanti. Tamen ne pro tiu motivo la artikolo ne aperis en « S-ulo », kiel deziris la aŭtoro, sed pro tio ke ĝi pritraktis aferojn koncernantajn la Sennaciistan Frakcion de SAT k ĝian organon (nun malaperintan) « Herezulo »; sekve tiu artikolo ne devus aperi en gazeto de SAT destinita al ĉiutendencaj legantoj. Ĝi devus aperi en la posteulo de « Herezulo », nome la Sennaciista frakcibulteno, se ties redaktanto trovus ĝin aperiginda. Estis do tute normale, ke ni transsendis la manuskripton al la prizorganto de tiu bulteno k ne prezentis al la « S-ulo »-legantoj la respondon al linioj aperintaj en organo, kiun ili ne legis. Sed niaflanke ni tre bedaŭras k protestas kontraŭ la fakto, ke la gazeto « Popola Fronto » konsentis dissendi tiun ĉi artikolon kune kun sia lasta n-ro; ĉar la tasko de « P. F. » niaopinie estas informa k propaganda rilate la hispanan militon; tion indikas ankaŭ ĝia subtitolo. Sed ĝia tasko ne estas polemikeca aŭ teoriuma; almenaŭ tia estas nia koncepto pri ĝi. Krome vi ĉiuj scias, ke « P. F. » iras vaste tra la mondo, k en manojn ne nur de prolet-esp-istoj, sed ankaŭ de neŭtraluloj. Kian efikon do havas sur tiujn legantojn tiu ĉi artikolo pri internaj problemoj, ne eĉ de la SAT-movado, sed de unu sola frakcio el ĝi? Ĉu eble tion intence celis la valenciaj SAT-anoj, kiuj partoprenis en la publikigo de la folio k samtempe estas kunredaktantoj en « P. F. »? Mi ripetas: ni ege bedaŭras tiun agmanieron de K-do Bosk k de tiuj, kiuj ebligis la aperigon de la manuskripto en la pridirita maniero. Ĝi estis agmaniero nedeca, neinda je SAT-anoj.

Kaj tio kondukas min al tio, diri ĉi tie konklude vorton pri *disciplino*. Ankaŭ membro de SAT ne nur havas rajtojn, sed ankaŭ devojn. Membro de SAT, akceptante la Statuton de la Asocio, libervole submetiĝas al difinita disciplino. Ho, ĝi ne estas komparebla al milita, soldata disciplino, certe ne! sed ĝi estas tamen disciplino, nome tiu de konscia laborista esperantisto. La konscia SAT-ano estas unue disciplinita rilate la lingv-uzadon; li discipline aplikas la zamenhofan lingvon, tiel kiel ĝi estas koncentrita en la 16 reguloj de la Fundamento; li evitas la uzadon de neologismoj senutilaj, kiuj plimalfaciligas la lingvon. Kaj plie, la SAT-ano havas tiun disciplinon, kiun diktas al li la unua statuta paragrafo; li estas tolerema en SAT kontraŭ alitendencaj K-doj, li estas komprenema rilate aliajn filozofiojn, aliajn doktrinojn pri socialismo; en SAT li *ne* estas unue partiano, ĉar li scias, ke per tio li enŝovas la disputpunktojn en niaj propraj vicoj; en SAT li estas antaŭ ĉio esperantisto, zamenhofano; li estas homo, kiu celas la edukon, la klerigon de la laborista klaso, k li sentas sin ano de kultura movado; li lasas flanke la malkonsentojn regantajn inter politikistoj, politikistaĉoj, k akcentas tion, kio nin ĉiujn unuigas. Mia voko iras en ĉi tiu kongreso al la Gek-doj: Regigu la racion super la mistikemo, k tiam vi bone diskutos, vi harmonie kongresos, k vi faros utilan laboron en la servo de nia idealo. Kaj pensu ĉiam, ke en kia ajn tempo, ne utilas forlasi la principojn, sur kiuj estas bazita nia laboro, je la profito de ŝanĝiĝema taktiko aŭ de momentaj partiecaj konsideroj, kiuj morgaŭ aspektos eble tute ŝanĝitaj.

Fine ni petas vin bonvole konsideri la prezentitajn raportojn, pesi la de ni kun ĝoja emo k persisto oferitajn fortojn k tempon por nia komuna afero, k milde prijuĝi eventualajn mankojn. Ni atendas firmkore la debaton.

K-do *Abio* (Hung.) demandas, kial ĝuste holandanoj ricevos « S. Revuo »n je pli malalta prezo. Nederlandanoj enspezas tiajn salajrojn, kiuj permesas al ili pli facile, ekz., ol hungaroj, pagi la abonprezon al SAT. *(Protestoj pri citita salajrocifero)*. Li plendas ankaŭ, ke li verkis ion, kion malakceptis la redaktoro, post kiam unue li havis bonan juĝon pri tiu kunlaboraĵo. Li bedaŭras ankaŭ, ke K-do B. uzis la vorton « politikistaĉoj », ĉar tio estas nebona esprimmaniero rilate iujn ofte bonintencajn K-dojn. Li ankaŭ kritikas la artikolon aperintan en «S-ulo» sub titolo « Vivu la Neŭtralismo ».

K-do *Chiland* (Parizo) deziras danki je nomo de pluraj presistoj-tipografistoj la estraron de SAT, pro tio ke ĝi solvis kontentige la problemon de presado de niaj gazetoj. Ĉar depost la stokholma kongreso okazis inter tiuj K-doj k la estraro latenta konflikto rilate la elekton de presisto. Ĉiam ni devis disputi, ĉar la gazetoj ne estis produktataj en sindikataj kondiĉoj. Mi konsentas, ke rilate esperantan presadon sindikataj reguloj ne ĉiam estas observeblaj. Tamen nun kontente ni konstatas, ke SAT presigas ĉe kooperativa entrepreno. Ankaŭ ni plezure konstatis, ke la redaktoro akceptis la teknikajn konsilojn k sugestojn, por pli agrabligi la gazetojn.

K-do *B. Vels*: Mi volas paroli iom pri la organoj, ne pri ilia enhavo, **ĉar ne temas pri tio,**

ĉu la afero plaĉas aŭ ne al tiu aŭ alia leganto, sed ĉu ni povas ekkoni la ideojn de niaj K-doj per la gazetoj. Ne temas, ĉu io plaĉas laŭ politika direkto aŭ enhavo. La vojo al pli granda eduko povas esti nur tiu, ke ni ekkonu la ideojn de diverstendencaj K-doj. Mi aludas la *stilon* de niaj organoj. Tiu flanko ne estas malpli grava ol la enhava. Mi kelkfoje trovis en niaj organoj artikolojn, kiujn mi ne sufiĉe facile, almenaŭ ne ĉe tuja legado, povas kompreni. Eble mi tro kutimiĝis al mia propra stilo? Sed, se mi legas la librojn de konataj malnovaj esp-istoj, mi renkontas neniujn malfacilaĵojn. Ankaŭ ĉe modernaj konataj esp-istoj, mi ne trovas malfacilaĵojn. Tio pruvas al mi, ke la K-doj ankoraŭ ne sciis akiri al si sufiĉe aŭtentikan esp. stilon. Vi povas kompreni, ke la redaktoro mem ne povas ŝanĝi la stilon de verkaĵoj. Li eble povas forpreni la gramatikajn erarojn, transformi frazojn el artikolo, sed ne ŝanĝi komplete la stilon de verkaĵo. La membroj devas alproprigi al si pli bonan, — pli trafe dirite — aŭtentikan esp-an stilon. Per tio niaj organoj havos por niaj membroj pli grandan signifon. Mi aŭdis de kelkaj, ke ofte ili malfacile tralegas iujn artikolojn. Estis tia de G. Savil en unu el la lastaj n-oj de « S. R. ». Ĝi estis ankaŭ por mi kelkparte vere malfacile komprenebla. Kion fari kontraŭ tio? Ĉu ne eblas, ke en « S. R. » aperu de tempo al tempo fragmentoj de artikoloj de konataj kapablaj esp-istoj, tiel de malnovaj verkistoj kiel de novaj? Nun kelkaj vortoj pri «La Lernanto». Fakte ĝi havas apartan lokon en niaj gazetoj. Certe, oni devas esti *esperantisto,* por aliĝi al SAT, sed la ĵus-lernintoj ne jam povas esti 100 %-e esp-istoj. Miaj spertoj montras, ke ofte la artikoletoj en « La Lern. « estas ankoraŭ pli malfacile legeblaj ol aliaj. Ekzemplo: « La ŝtelita pano », traduko el rakonto de Zola, do el la franca lingvo. Mi troviĝis en embaraso retraduki la unuan frazon de tiu ĉi rakonto en nederlandan lingvon, antaŭ miaj lernantoj. Mia opinie estus plej bone elekti kelkajn personojn, tre kapablajn esp-istojn, por verki facile legeblajn artikolojn, por aperigo en « La Lernanto ».

K-do *de Boer* (Roterd.): Artikolo pri Skandinavio de K-do Oĉjo, aperinta en n-ro de «S.R.», estis plena de politikaĵoj, ĝi estis ofenda por multaj K-doj, almenaŭ ofenda por la fama sveda gvidanto.

K-do *Koc* (Plzen): Oni per la gazetoj ne ataku unu la alian. Ekzistu komitato, kontrolanta la redaktoron. Ĉi tiu aldonu rimarkojn, se io en artikolo ne estas tute klara. Iuj artikoloj povas malutili al nia movado. Oni devas resti justa kontraŭ ĉiuj rilate la tarifon por niaj gazetoj.

K-do *Veber* (Vlissingen) plendas pri ŝerco aperinta en « La Lernanto », kiun li trovas maldeca. Oni ne aperigu tiajn ŝercojn.

K-do *Eneroth* (Malmö): En nia movado estas alia nebona flanko. Kiel peranto de Malmö mi konstatas, ke ne ĉiu loka ano sendas la kotizon unue al mi. Sekve mi ne scias, kiom da SAT-anoj estas en mia loko. Eble povas okazi eraroj k komplikaĵoj per tio. En « S-ulo » aperu noto, ke ĉiu pagu unue al la peranto.

K-do *Bartelmes* proponas tuj elekti proponkomisionon por la ekzameno de la kongresproponoj, k li proponas interkonsente kun la O.K. K. jenajn Gek-dojn: Prent (Amsterd.), Rosenbloom (Manchester), K-ino Glodo (Parizo), Eneroth (Malmö), Vigier (Valence d'Agen) k Sterken (Heerlen). Ĉiuj akceptas escepte de K-do Vigier.

La elekto okazas aklame, k la komisiono kunvenas samtage.

DUA LABORKUNSIDO

(2-a de aŭgusto, 20-a horo.)

Prezidas K-do *Sulski.* Lego de kelkaj salutleteroj.

K-do *Bosk* (Valencio) pravigas sian foreston hodiaŭ matene, ĉar li estis retenita la tutan matenon ĉe la policejo. Li plendetas, ĉar oni matene priparolis jam lian Leteron pri Sennaciismo, dum lia foresto. Eble kelkaj povas pensi nun, ke ni ne kuraĝas respondeci pri niaj verkoj. Ni venis el malproksima lando precipe ankaŭ por esti je la dispono, por doni precizajn klarigojn al demandoj.

K-do *Sulski:* Ne estas kaŭzo por plendi; ni ne povis prokrasti la pritrakton de l'Raportaro, kies ero estis la nomita temo, ne sciante la kaŭzon de via foresto.

Por solvi la aferon, K-do *Bartelmes* deklaras sin preta ripeti tion, kion li diris pri la Letero pri Sennaciismo de K-do Bosk; li do ripetas la kritikojn de la Plenumkomitato pri la aperigo de tiu « Letero » kiel suplemento al « P. F. ».

K-do *Bosk:* La nomita artikolo estas verko de SAT-ano apartenanta al la Sennaciista Frakcio. Ni pasigis kelkajn tagojn en Valencio kune kun K-do Lanti. Ni pridiskutis kun li la plej diversajn temojn ekskluzive sennaciistajn. Temis pri interna vivo de la S-ista Frakcio; temis ankaŭ pri komentoj al tiuj aŭ aliaj verkaĵoj aperintaj en « Herezulo ». Mi petis de K-do Lanti permeson aperigi en « Herezulo » artikolon kontraŭstarantan nian taktikon. K-do Lanti donis sian konsenton. Mi ne povis pretigi la artikolon antaŭ la eksplodo de la milito. Tamen ŝajnis al mi, ke eĉ kiam mi trovis la tempon por verkado, la temo restis aktuala. Mi pensis, ke eble per aperigo de tiu artikolo en « S-ulo » oni povos propagandi por sennaciismo. Oni respondis al mi, ke en tiu artikolo temas pri persona afero. Kompreneble, ĉar Lanti kreis la doktrinon. Sed sennaciismo estas diferenca de sennacieco. La estraro de SAT ne povas esti atakata per diskutoj pri sennaciismo. Min ĉagrenis la neaperigo de la artikolo. Sed eble, se mi ofendiĝus, mi estus eksiĝinta el SAT. Mi ne eksiĝis, ĉar mi amas la asocion, SAT; mi kredas, ke ĝi estas utila asocio. Mi nur volus, ke vidiĝu pli videbla la deziro al unueco. Unueco estas farebla, se la gvidantoj ĝin volas. Mi vidas ĝis nun, nek ĉe la SAT-estraro, nek alie deziron por unueco. Mi faris kritikon pri tio. Ĉu mi agis dece aŭ maldece? La gazetoj estus pli edukaj, se ĉiu Frakcio disponus pri du aŭ pri unu paĝo ĉiunumere. La P.K. riproĉas min pro la presigo de l'suplemento al « Pop. Fronto ». Mi ne povis eldoni k disvastigi la artikolon per miaj propraj elspezoj. Mi kredas, ke ne gravas, ĉu la folio estis legata de personoj ekster nia rondo aŭ ne.

K-do *Hernandez* volas respondi kiel respondeca ĉefredaktoro de « Pop. Fronto ». La redaktoro k la estraro de SAT havas, ni kredas, sufiĉan fidon je nia agado. Ili konas nin delonge. Mi estas komunisto k tamen neniam aliĝis al IPE. Mi ne konsentas pri la agado de IPE rilate al SAT. Mi studis serioze k atente la enhavon de tiu Publika Letero pri Sennaciismo. Mi trovis neniun ofendon en ĝi, nek pri la organizo, nek pri la sennaciismo, nek pri K-do Lanti, kiun mi estimas sufiĉe. Mi nur volas havi lumon. Mi kredas, ke eĉ tio taŭgas por multaj cerboj. Mi notis, ke la gazeto « P. F. » ne respondecas pri la enhavo de tiu Letero. Ĉi tie en la salono mi aŭdis iun diri, ke ni, la popolfrontanoj, faris fian atakon kontraŭ SAT. Tio ne estas vera. Ni certigas al vi, ke ni havas sufiĉe amikajn interrilatojn kun SAT, k disputetoj okazas kontraŭ nia volo. Ni certigas nian sindonemon k nian estimon al SAT.

K-do *Lebacq (Bruselo):* Mi aŭdis vortojn malagrablajn rilate sintenon « decan » aŭ « nedecan » de SAT-ano. Ni ne diskutas ĉi tie pri « Herezulo ». Laŭ mi tiun ideon: deca-maldeca oni ne gardu. K-do Bartelmes admonis pri disciplino SAT-ana. Pri tio mi tute konsentas.

K-do *Hernandez* deklaras forĵeti malbonajn vortojn.

K-do B. *Vels:* Eble ĝuste, ĉar mi apartenas al la Konflikt-Komisiono, mi volas diri ĉi tie ion. Se nun la estraro de SAT malakceptis aperigi artikolon de iu ain K-do, nu, se tiu K-do volas iri laŭ la vojo de la disciplino, tiu K-do devus direkti sian plendon al la Konflikt-Komisiono. Mi kredas, ke K-do Bosk konas sufiĉe la organizajn aferojn, k li certe scias, ke en tiu kazo li devas turni sin al la K.K. Ne temas, ĉu la artikolo malplaĉas aŭ plaĉas al ni; temas pri tio, ke la P.K. de nia organizo malakceptis la artikolon. Kaj tiam tiu SAT-ano, kiu verkis ĝin, direktis sin al la redakcio de « Popola Fronto », k tiu aperigis la koncernan artikolon. Ni ĉiuj scias la celon de « Pop Fronto ». Ĝi estas kreita por propagandi por la milito kontraŭ la internacia faŝismo. Bonega celo! Pro tio multaj SAT-anoj en diversaj landoj individue subtenas « P. F.-on. Se vi legas, de kie venas la mono por « P. F. », oni konstatas, ke ĝenerale SAT-anoj estas la mondonantoj. Okazis, ke malgraŭ tio ke niaj membroj finance k morale helpas tiun entreprenon, nun oni metis en tiun organon artikolon — bonan aŭ ne — kiun la P.K. de SAT malakceptis. Ĉu tio estas disciplino aŭ organiza agado? Ĉe mi ne temas pri tiu lasta blua folio. Sed ankaŭ en unu el la antaŭaj n-roj de « P. F. » estis ironiaj artikoloj 100 %-e kontraŭ SAT direktitaj. Oni ne havas la rajton, aperigi artikolon en alia, ol gazeto de nia organizo, se artikolo estas rifuzita.

K-do *Alberda* (Amsterd.): Kiel kongresanoj ni nenion scias pri la enhavo de la koncerna artikolo. Se oni havas principajn kritikojn pri iu artikolo, oni certe rajtas aperigi tiujn en alia ol SAT-gazeto. Sed se estas ofendoj en ĝi, tio estas alia afero.

K-do *Bout* (Roterd.) trovas, ke la afero estas klara. Temas pri malkonsento inter K-do Bosk unuflanke k K-do Lanti-« Herezulo » aliflanke. Tiu afero estas ekster la kadro de SAT. Oni ne povas aperigi tion en « S-ulo », sed ankaŭ ne en aliaj gazetoj, ol tiuj de la S-ista Frakcio.

La prezid. konstatas debatofinon pri la Raportaro.

K-do *Bartelmes* respondas al diversaj parolintoj. Al Abio k Koc koncerne unuflankan tarifmaltigon por nederlandanoj li diras, ke fakte la holandanoj pro la valutoŝanĝoj nuntempe havis tro altan tarifon, ke sekve tiu malaltigo proponita estas nur justa, k ke en landoj kun malaltaj valutoj kiel Ĉeĥoslovakio kc. oni ja pagas fakte multe malpli ol en Nederlando, ke cetere la enspezocifero de holanda salajrulo citita de Abio estas fantazia, kiel montris la protestovokoj el la salono. Oni devas lasi al la administracio la liberon solvi laŭeble juste la tarifdemandon; tio ne estas ĉiam facila, en tempo kiam la valutoj ne havas stabilan inter-proporcion, k ofte ŝanĝiĝas. Ĉiuokaze ni zorgas ne malfavori tiun aŭ alian abonant-kategorion. Mi akceptas la rimarkigojn de K-do Vels pri la stilo de niaj gazetoj k konsentas kun li, ke tio estas tre grava demando; prave K-do V. diris, ke la redaktoro ne povas porti respondecon pri la stilo de l'aŭtoroj, k ne povas plene reverki la ricevitajn manuskriptojn. La tuta afero estas afero de eduko, de memeduko precipe. La proponon pri transformo de la enhavo de « La Lernanto » ni bonvole ekzamenos k esperas trovi la necesan apogon por povi doni la deziratan novan aspekton al « L. L. ». — La kritiko de K-do de Boer rilate la artikolon de Oĉjo estas prava. Bedaŭrinde ni mem ne povas kontroli la verecon de asertoj; ni devas fidi al la veremeco de l'verkantoj. Ankoraŭ demando de eduko! El la kritikita artikolo ni eĉ forstrekis iam antaŭ publikigo diversajn tro polemikajn liniojn. Ni diru ankaŭ, ke ĝuste el Skandinavio la kunlaboro ne abundas. Kial alitendencaj K-doj ne esprimis sian opinion en « S. R. » aŭ sendis kunlaboraĵojn pri la ekonomia aŭ politika situacio? — La afero pri maldeca ŝerco en «L.L.» ŝajnas al ni mem... ŝerco. Sufiĉas, ke kursgvidanto, kiu ruĝiĝas pro honto antaŭ siaj kursanoj, estu iom elturniĝema, k li trovos la ĝustan respondon.

La atentigo de K-do Eneroth pri perant-laboro ŝajnas al mi pli grava. Ĝi estas malnova problemo neniam kontentige solvita. Ja principe ĉiu membro rajtas rekte rilati kun la asocia centro, sekve ankaŭ aliĝi pere de ĝi. La peranto funkcias, por faciligi la rilatojn inter membroj k administracio, sed se iu membro ne deziras tiun faciligon, neniu laŭstatute povas de-

vigi lin uzi la vojon tra la peranto. Ni nur povas *rekomendi* al la anoj tiun ĉi vojon. Ni ja komprenas k aprobas, ke ĉiu peranto volas havi kompletan liston k kontrolon pri *ĉiuj* SAT-anoj en sia loko. — Mi ĝojas, ke la du SAT-anoj el Valencio, ĉe fino de la debato pri suplementa artikolo al « Popola Fronto », promesis havi lojalan k sindoneman sintenon rilate al SAT, k sekve akceptas la SAT-anecan disciplinon. Restas la fakto, ke ni, P.K., bedaŭras, ke K-do Bosk, ano de SAT, perdis la paciencon, kvankam li sciis, ke la artikolo estis sendita al la redaktanto de Sennaciista Frakcia Bulteno, k surpaŝis tiun neordan vojon.

Restas al mi, je la nomo de la P.K., peti fidesprimon per voĉdono. Niaflanke ni promesas daŭre agadi ĉe la gvidposteno serve al nia asocia idealo k por la plua prosperigo de l'organizo.

La Raportaro per manleva voĉdono estas akceptita unuanime.

K-do *Bout*, parolante pri la Konflikt-Komisiono, diras, ke nenio grava estas por raporti, krom pri la kazo de la rondo en Opsund (Norvegio), pri kiu aperis noto en « S-ulo ». La ĝisnuna K.K. ne volas esti reelektata. La Roterdama SAT-rondo tamen estas preta funkciigi novan K.K.

K-do *Bosk* ne estas kontraŭ la roterdama K.K., sed opinias tamen, ke la K.K. devus sidi ĉiujare en alia urbo. K-do *Chiland* proponas Manĉestron, k la manĉestraj K-doj konsentas kandidati.

K-do *Langsholt* (Opsund) klarigas, ke en la konflikto inter esperanto k SAT-anoj en Opsund ne temas pri eksigo el SAT, sed nur pri nov-elekto de peranto, ĉar la ĝisnuna peranto eĉ ne sciis, ke kvar SAT-anoj troviĝas en Sarpsborg-Opsund.

K-do *Abio* : Ni konstatis, ke la « peranto », K-do Borgen, eĉ ne scias paroli esperanton. Nu, kiu volas esti SAT-ano, tiu unuavice devas esti lingvokapabla esp-isto. Borgen estas neŭtralema k ne povas legi niajn gazetojn. Ni preferis nerespondi al la K.K., ĉar la afero ne ŝajnis aparteni al la kompetento de la K.K.

K-do *B. Vels* (K. K.-ano): Ni ricevis leteron el Sarpsborg, ke iu SAT-peranto agas tute malbone, eĉ tute ne estas esp-isto. Kion ni devas fari? Ĉu diri : ili pravas, li estas etburĝa ktp.? Do ni rekomendu al SAT eksigon lian? Tion ni ne povas fari. Estis por ni malfacila afero. Nu, oni ja iam elektis tiun personon kiel peranton. La lokaj SAT-anoj havas la rajton eksigi lin kiel peranton, sen interveno de la asocia instanco.

K-do *Bout* ree konfirmas, ke oni sendis al la K.K. nur tiun bagatelecan lokan konflikt-aferon.

La raporto de la Konflikt-Komisiono estas akceptita kontraŭ 2 voĉoj. Oni elektas Manĉestron por funkciigi la novan K.K.

K-do *Sulski* (prezid.) konstatas, ke ĉiujare la *Regularo pri Frakcioj* devas esti rekonfirmita, se ne estas ŝanĝo-proponoj okaze de faritaj spertoj. Estas prezentata nenia ŝanĝo-propono ; sekve la Regularo voĉdone estas rekonfirmita en la nuna formo. Unuanime.

K-do *Sulski* transdonas prezidon al K-do *Hernandez* k raportas pri la

Regularo pri Kongresa Gvidado

Li pravigas la bezonon de Kongresgvida Regularo sennacieca, ĉar en la diversaj landoj estas diferencaj kutimoj rilate prezidadon de kongresoj. En iu lando sufiĉas ke la prezidanto proponu fari monkolekton, por formalaperigi ĉiujn kongresanojn el la salono. Alie oni ĉiam devas fari longajn demandojn. Alie, se iu demandanto opozicias al la prezidanto, ĉi tiu frapas lin per martelo sur la kapon, k poste demandas al la ĉeestantoj : ĉu iu ankoraŭ havas ion por diri ? En Francio viro kisas viron ktp. Necesas do, ke por SAT-kongresoj estu starigata regularo kun la tendenco sennaciigi la kutimojn de kongresgvidado. K-do *Sulski* laŭtlegas la tekston proponitan de la Komisiono, kiu laboris super la regularo, kune kun la du amendoj (*la teksto estas presita en junia « S-ulo », p. 50-51*).

K-do *Sugar* (Manch.): Neniam mi vidis en tiom konciza k konkreta formo tian bonan regularon pri kongresoj. Mi gratulas la komisionon k speciale K-don Sulski, ĝian sekretarion. Mi faras nur jenan rimarkon : Post longa debato, kiu povas daŭri pli ol dum unu laborkunsido, la K-doj emas forgesi la antaŭe esprimitajn opiniojn. Mi opinias, ke la prezidanto devas sumigi la « por » k « kontraŭ » k resumi la du opiniojn, por povi bone konstati la valoron de ambaŭflankaj argumentoj k mem voĉdoni laŭ la ĝusta vojo. Pri la amendo Veen mi opinias, ke neniu povas certigi, ke li povos ĉeesti la kongreson, 6 monatojn antaŭ la kongreso. Ofte la K-doj eĉ ne scias semajnon aŭ tagon antaŭe, ĉu ili povos partopreni. Tiu propono Veen praktike ne estas aplikebla, kvankam teorie uzenda. Pri la dua amendo Veen mi rimarkigas, ke en la Manĉestra kongreso unu el la prezidantoj prezidis tiel, ke post lego de propono la K-doj unue devis anonci sian nomon, k poste oni vokis ilin laŭvice. Ĉi tie oni ne agis ankoraŭ tiele. La ĉi tie aplikata metodo ŝajnas al mi la plej bona. Povas esti, ke la fina frazo opinias la saman aferon. Sed pro timo neniu riskos levi la manon k paroli kontraŭ. Mi do deziras klarigon pri la lasta frazo de l'paragrafo B) de l'amendo Veen. Mi entute ne vidas klarigon pri proponoj k amendoj.

K-do *Prent* (Amsterd.) proponas ŝanĝon en la unua paragrafo. Li deziras proponi kiel prezidantojn ne difinitan nombron, sed tiom da membroj, kiom da kunsidoj okazas. En la tria frazo mi dezirus aldoni : « eventuale » proponatajn aliajn membrojn. — La frazo « sugesti ĉesigon de la debato » (nome la vorto « sugesti ») ŝajnas al mi anglismo; la frazo estas simpligebla per forigo de tiu vorto.

K-do *Lebacq* : Ne necesas, ke ni multe babilu pri tio. En nia vivo estas la praktiko, kiu montras al ni la vojon. Mi ne intencas ripeti la samon. Hodiaŭ K-do Bartelmes, kiu konas iom la anojn, invitis la kongresanojn akcepti K-dojn el diversaj landoj por prezidi. Mi opinias, ke ni havas sufiĉan konfidon, por ke ni povu daŭrigi tiele. Ni akceptu la proponaron sen la amendoj. Kaj oni kune proponu, ke ni volas sperti la praktikeblon de la regularo, k post 2-3 jaroj ni vidos, ke la decido fariĝos el si mem.

K-ino *Moore* subtenas la regularon, sed ĝi kontraŭstaras la proponon de K-do Sugar ; oni ne akceptu la proponon, ke la prezidanto povu interpreti la rezolucion. Se tio okazos, la proponinto povos esti en malbonaj cirkonstancoj. Ekzemple, mi faris proponon ; oni ĝin tradiskutis dum du horoj; mi respondas, k poste la prezidanto interpretos, k mi tute ne konsentas kun lia interpreto, sed mi povas nenion plu diri. Do la afero estas tute malbona. Se oni permesas al la prezidanto interpreti rezoluciojn, oni devas permesi al parolintoj ankaŭ la rajton de interpretado.

K-do *Eerdmans* (Roterd.) rekomendas la akcepton de l'amendo Frodelund. La respondeco ne devas kuŝi ĉe la prezidanto. Li ne havu rajton forigi personon. Ni akceptu do tiun amendon.

K-do *Hernandez* (prezid.): Ni studu ĝis morgaŭ la proponaron de la Komisiono k la sugestojn ktp de ĉiuj K-doj. Morgaŭ ni daŭrigos la debaton pri la afero. (*Informo pri la kolekto-rezulto por hisp. K-doj*). Estas vera hazardo k kortuŝa hazardo, ke mi devas mem ĝuste sciigi pri la rezulto de l'monkolekto !

TRIA LABORKUNSIDO

(3-a de aŭgusto, 10-a horo.)

K-do *Hernandez* prezidas.

K-do *B. Vels* anoncas pri merkrede okazontaj frakciaj k fakaj kunsidoj, same pri la ĵaŭda ekskurso al la maro.

Neniu plu anoncis sin por pridebati la kongres-gvidan regularon.

K-do *Sulski* komentas la kritikojn faritajn hieraŭ vespere. Li spertas, ke estus bedaŭrinde, se li ne havus okazon aŭ rajton denove finparoli pri sia propono. Ni devas provi kelkajn jarojn, por vidi ĉu ni povas eviti ĉian maljuston. Mi konsentas kun K-dino Moore, ke la prezidanto ne devas interpreti k komenti, sed tuj voĉdonigi pri afero. La regularo ne estas definitiva, sed ĝi nur estas bazo por kompleta k sennacieca regularo. Ne estas hazardo, ke ni sentas la bezonon de tia regularo, kiu estas kunigita el la diversaj kutimoj. Mi estas kontraŭ la amendo Prent, ĉar oni ne scias antaŭe, kiom da laborkunsidoj okazos.

K-do *Sulski* relegas la tutan proponaron plus la du amendoj. La amendo *Veen* estas voĉdone *mal*akceptita kontraŭ 2 voĉoj. K-do Prent reprenas sian amendon. La propono de l'Komisiono estas voĉdonita laŭpunkte. Post akcepto de la unuaj alineoj — unuanime — oni voĉdonas pri la amendo *Sugar*, kiu donas al la prezidanto la rajton resumi la rezulton de l'debato pri iu propono, kontraŭe al la propono de la Komisiono. La ŝanĝpropono de K-do Sugar estas *akceptita* voĉdone per 96 voĉoj kontraŭ 55 por la Komisiona teksto.

Ĉiuj sekvantaj punktoj (8-14) estas unuanime akceptitaj ; ankaŭ estas akceptita la amendo *Frodelund* (ĉi tiu kontraŭ nur malmultaj voĉoj).

Difino de la karaktero de SAT

K-do *Prent* (por la Propon-Komisiono) legas la unuan proponon (presita en marta « S-ulo », p. 32), kune kun la motivigo (presita). Diskutinte la proponon, ni unuanime venis al la konkludo, ke la ŝanĝo en la statuta teksto estas tre dezirinda. Vere SAT estas iel politika, k ni precizigas inter partipolitiko k ĝenerala politiko. La Komisiono proponas akcepti la proponon.

K-do *Sugar* : Mia argumento por la propono estas jena : Kiam iu enketas pri nia movado, ni donas ekzempleron de nia statuto aŭ buŝe klarigas niajn celojn. Kaj tuj ni renkontas la vortojn : « SAT, ne estante politika... » ktp., k kelkajn liniojn poste oni legas pri « klasbatalal laboristaj partioj... » Mi povas montri tion per alia bildo. Nia asocio estas kvazaŭ unuo. Tiu unuo dividiĝas en onojn, kiujn oni nomas frakcioj. Ĉiu frakcio estas nepre politika, ĉar se ĝi ne estas politika, ĝi estas Fako. Kaj se ĉiuj frakcioj, ĉiuj onoj estas politikaj, sekvas nur logike, ke ankaŭ la unuo estas politika ; tial SAT estas politika. Oni akceptis unuanime, sen ŝanĝo, la raportaron de la P.K. Mi legas unu frazon el tiu raportaro : « Iuj K-doj povus riproĉi al ni, kvazaŭ ni volas starigi politikan programon al SAT! Ne, K-doj! ni ne volas tion. Ni nur interpretas por la praktika agado la unuan statutparagrafon ! Politika ĉar klasa organizo, ni ja estas k restas ; sed ni ne faras partipolitikon... » Tial aŭtomate ni devas akcepti la de mi faritan proponon.

K-do *Chiland* opinias, ke por lumigi nian lanternon, estas necese, ke la P.K. konigu sian opinion pri la afero. La Komisiono jam diris, ke ĝi plene aprobas la vidpunkton de K-do Sugar.

K-do *v. d. Starre* (IJmuiden): K-do Sugar asertis : Se la onoj de unu unuo estas politikaj, konsekvence la unuo ankaŭ estas politika. Do, kiel : Arboj plus arboj formas la arbaron. SAT estas unuo, sed oni *permesas* formi frakciojn. Oni formas apartajn grupojn. La bildo elektita de K-do Sugar estas falsa. Mi kredas, ke tiu K-do havas eraran komprenon pri la strukturo de SAT. Se oni forigus la Fakojn k la Frakciojn, laŭ li SAT ne plu ekzistus. Mi kredas, ke ne ĉiu apartenas al iu fako aŭ frakcio.

K-do *Bartelmes* klarigas, ke la starpunkto de la P.K. estas tiu, esprimita en la ĉi-jara Raportaro, kiun ĵus citis K-do Sugar. Sekve la P.K. aprobas la proponon de K-do Sugar, kiu, laŭ ĝi, nur pli-precizigas la koncernan frazon en la Statuto k konformigas ĝin pli bone kun la kunteksto. En la sekvanta alineo ja oni parolas pri « klasbatalaj » organizoj, en la lasta alineo pri « liberigo de sia klaso » k eĉ en la unua frazo de l'paragrafo ni legas : « SAT celas... utiligi praktike la internacian lingvon esp-o por la *klasaj* celoj de la Laboristaro tutmonda ». SAT

sekve estas en tiu senco politika, ĉar ĝi estas klasa organizo.

K-do *Anjo* (el terorlando) : La propono de K-do Sugar estas bonega. Kiu aprobas klasan batalon, nepre devas esti politika. Ŝajnas strange, ke la P.K. de SAT ĉiam havas la kontraŭan opinion de la amaso laboristara. SAT-organoj atakas Sovetion, anstataŭ faŝismon. Ankaŭ la P.K. de SAT eldiru sian opinion pri la politikeco de SAT.

K-do *Bosk* (Val.): Mi kredas, ke la propono de K-do Sugar povas esti akceptata. Ĉar iu P.K. ano diris, ke la P.K. aprobas ĝin. La vorto « politika » signifas por ni « klasbatala », sed ne : « influita de partia aŭ privata politiko ». Ni ne bezonas diskuti ĉi tie pri Sovetio aŭ Hispanio. Tion oni povas fari poste.

K-do *Abio* : Malfacila estas mia tasko. Mi vidas kontraŭdiron de terminoj, se ni enkondukas en la koncerna frazo la vorton « partipolitika ». La fakto, ke la P.K. aprobas la proponon, ne povas esti argumento por ĝi. Kvankam SAT konsistas el personoj apartenantaj al diversaj politikaj tendencoj, ĝi ni devas esti partipolitika, nek klasbatala.

K-do *Kuiterman* (Emmen) kontraŭstaras al la propono de K-do Sugar : SAT ne havas politikan tendencon nek politikan programon. Sub partipolitiko oni ĝenerale komprenas la politikan agadon por iu partio, sed ne por la bono de la Homaro. Li proponas anstataŭe jenan tekston : « SAT, ne estante politika partio... » ktp.

K-do *De Bruin* (Enschede) tute aprobas la proponon Sugar. Li opinias, ke oni povus trovi solvon, redaktante la tekston jene : « SAT, estante ne-partipolitika... » (skribita per unu vorto, kun ligostreketo).

K-do *Cramer* (Amst.): Estas danĝera afero klarigi mian tendencon inter ne-sampartianoj. Por mi ne gravas, al kiuj frakcioj vi apartenas; la ĉefa afero estas, ke SAT kiel organizo estu ekstertendenca.

K-do *Bartelmes* : Ne akceptebla estas la teksto proponita de K-do Kuiterman, ĉar estas memevidente per la unua alineo de la statuto, ke SAT ne estas partio... La proponata teksto de De Bruin havas la malavantaĝon, ke ĝi estigas miskomprenojn ĉe aŭdantoj (ne legantoj); oni ja ne aŭdas la ligostreketon en la vorto « nepartipolitika ». Ne ekzistas kontraŭdiro per enkonduko de la vorto « partipolitika », ĉar la vorto « klasaj celoj » troviĝas jam en la statuta teksto.

K-do *De Vries* (Amsterd.): SAT restu nur eduka asocio.

K-do *Bout* : En la statuto estas klare esprimite, ke SAT estas kultura organizo ; eble tamen oni ne plene komprenas la celon de SAT k ĝian statuton.

K-do *Kuiterman* : Se oni diras en la statuto, laŭ la propono Sugar, ke SAT ne estas partipolitika, do tio signifas, ke ĝi tamen estas politika ; k tion mi ne povas akcepti. Tiam, kiel socialdemokrato, mia loko ne estas en SAT.

K-do *Sugar* (konklude): Ĉu mi montris eraran bildon? Laŭ mi frakcio estas ono, parto el la tuto. Ĉiuj onoj el unuo formas kune unu vastan unuon. K-doj Abio k Kuiterman miskomprenas la celon de mia propono. Mi tute ne volas ŝanĝi la karakteron k la agadon de nia asocio. Mi restas fervora subtenanto al la kulturado k edukado de la laboristoj. Ekde 1921 ĝis hodiaŭ ni vivis en SAT erare. Mi ne volas diri, ke ĝi ne estis kultura. Mi ne volas diri, ke SAT alprenu al si specialan programon de politika partio. Mi nur volas montri al unu fakto, por komprenigi mian proponon : Ni kantas ĉiufoje ĉe fino de kunsido *La Internacio*-n. Ĉu tio do ne montras, ke ni estas en... politika organizo?

K-do *Leblanc* (St. Quentin): Mi timegas, ke se ni deklarus, ke SAT estas politika organizo, ni perdigus al SAT ĝian karakteron, k eble iuj SAT-anoj povus postuli, ke ĝi agu sur politika kampo. Oni devas almenaŭ klarigi, ke SAT estas kompreneble politika en tre ĝenerala senco. Ekzistas apartaj organizoj, kies celo estas agi sur la politika kampo. Sindikatoj k sportaj organizoj ankaŭ havas sian apartan celon. Mi kredas, ke via propono signifas danĝeron por la estonto. Se oni volas konservi al SAT ĝian bonegan karakteron, k montri ke ĝia rolo ne estas politika agado, tiam oni devas akcepti iun klarigan parton al la propono. Ni ne volas esti politika, sed propolitika organizo.

Voĉdono. K-do *De Bruin* reprenas sian tekston. Oni malakceptas la tekston proponitan de K-do *Kuiterman* (« SAT ne estante politika partio... ») per 112 voĉoj kontraŭ 52 (sekve la propono *Sugar* estas akceptita).

La pacproblemo

K-do *Prent* (Prop. kom.) legas la tekston de la dua propono (pri « aliĝo al la Kuniĝo Universala por la Paco ») — presita sur pĝ. 58 en julia « S-ulo » — k jenan skribe donitan klarigon de K-do *Coen* (Bruselo), kiu mem nur povis ĉeesti la kongreson ĝis lundo tagmeze : « La 3-an de septembro 1936 okazis en Bruselo la 1-a Kongreso de R.U.P. (Kuniĝo Universala por la Paco), al kiu partoprenis 4000 delegitoj el 35 landoj. Homoj apartenantaj al multaj, diversaj organizoj, laboris dum tri tagoj k entuziasme aprobis jenan pac-manifeston : Pli ol 4000 deleg. el 35 l. k reprezentantaj 750 naciajn organizojn k 40 internac. org., donas al la R.U.P. la plenan apogon de ĉiuj pacfortoj. Religiuloj, eksmilitistoj, sindikatoj, kooperativoj, intelektulaj, virinaj, kamparanaj, junularaj asocioj, politikaj partioj, konservativuloj, liberaluloj, demokratoj, socialistoj, komunistoj. Nia alvoko estas k restas : « La paco estas en danĝero, ni devas savi ĝin ». Kvar ĝeneralaj principoj estas k daŭre formas la bazon de R.U.P. 1) Agnosko de la nerompeblo de traktatdevoj; 2) Plimalgrandigo k limigo de armado per internaciaj interkonsentoj k malaperigo de la profitoj rezultantaj el la armila produktado k komercado ; 3) Plifirmigo de l'Ligo de Nacioj, por malhelpi k ĉesigi la militojn per organizado de kolektiva sekuro k reciproka interhelpo; 4) Starigo en la kadro de la L. de N. de aparato efikanta por solvi pace la internaciajn konfliktojn, kiuj povus estigi militon. La tri pasintaj tagoj en komuna laboro plifirmigis nian konvinkon, ke la homaro en sia granda plimulto kun abomeno forpuŝas la ideon pri fatala milito. Dum la nuna malkvieta periodo, nia R.U.P. invitas ĉiujn popolojn firme defendi la pacon. Al tiuj, kiuj ne ankoraŭ kunagas, ni direktas la plej fervoran alvokon por partopreni en nia granda entrepreno, k akceptante neenmiksiĝon en internaj politikaj demandoj, ni havas nur unu celon : al ĉiuj popoloj, grandaj aŭ malgrandaj, sendistinge k plenegalece, prizorge certigi la Pacon. Nia nura malamiko estus la atakanto, kiu perfortante la internacian leĝon detruus la mondan pacon. Nia unua tutmonda klopodo por kunigi la pacajn fortojn disigitajn en la diversaj landoj, nur estas komenco. En ĉiuj landoj nepre estos centro unuiganta ĉiujn pacfortojn. Kuraĝigite per la sukceso de nia unua provo, decidante senlace daŭrigi la entreprenitan taskon, ni postulas de tiuj, kiuj konscias pri la gravo de la nuna tempo, labori en ĉiuj organizoj k medioj, por triumfigi la grandan principon de R.U.P. k por krei tiun potencan popolmovadon, kiu malhelpos al militfortoj pereigi la homaron pere de la modernaj sciencaj militiloj ».

« Sekve de tiu pac-manifesto unuanime aprobita, mi proponas al la SAT-kongreso, ke SAT aliĝu al R. U. P. D-ro Zamenhof kreis nian lingvon paccele. Ni honoros lian memoron, plifortigante tiun movadon per nia kunhelpo ».

La skribo de K-do Coen estas iom neklara. Tamen, jam la unuan principon, tiun pri « agnosko de la nerompeblo de traktatoj » ni ne povas akcepti. Krome, SAT principe ne devas aliĝi kiel organizo al iu ajn alia organizo, tiel kreante precedencon, kiu povus inciti aliajn K-dojn fari similajn proponojn rilate aliajn organizojn. La Komisiono ne rekomendas la aliĝon, sed lasas la liberon al la membroj, individue aliĝi al la organizo.

K-do *Lebacq:* K-do Coen lasis la leteron, sed certe ni devas senkulpigi lin. La bruselanoj bone memoras la propagandon, kiun li faris por R.U.P. Cetere siatempe aperis artikoleto en « S-ulo » pri la okazintaĵo. Ĉiuj politikaj grupoj partoprenas en la organizo. La ideo venis al K-do Coen peti la aliĝon de SAT. Sed antaŭe oni devas ekzameni k klarigi la aferon. Estas internacia kunvenego, sed mankas al ili ankoraŭ la internacia lingvo ; oni tamen intertraktas jam pri tio sur la esp-a kampo. Mi bone komprenas, ke en ĉiuj landoj oni ankoraŭ ne bone scias pri la movado. La venonta kunvenego okazos verŝajne en Parizo.

K-do *Bartelmes :* La P. K. malrekomendas la aliĝon al R.U.P. kiel al ajna alia fremda organizo, pro principaj konsideroj. Se ni decidus la aliĝon al R.U.P., ni povus same decidi la aliĝon al la « Kuniĝo internacia kontraŭ milito k militismo » (sidejo en Parizo), kiu ankaŭ uzas espon por sia propagando, kiel vi povas vidi per la flugfolioj disdonitaj en tiu ĉi salono. Ni do ne kreu precedencon, sed pli ĝuste, se ni deziras tion, aliĝu individue al tiaj asocioj k propagandu ĉe ili por la adopto de esp-o. Tiel plej trafe ni servas la pac-idealon de Zamenhof k samtempe la veran pacon inter la homoj. Kiel organizo ni neniel aliĝu al tia asocio, tiom pli ke diversaj punktoj por multaj inter ni estas absolute neakcepteblaj (agnosko de traktatoj k konvencioj, do ankaŭ de la versajla traktato? subteno al la Ligo de Nacioj, ktp., kc).

KVARA LABORKUNSIDO

(3-a de aŭgusto, 20-a horo.)

Prezidas K-do *Faulhaber*. Komunikoj de K-do *B. Vels.*

K-dino *Buis* (Bussum) kontraŭas al la aliĝo al R.U.P. Ĝi celas nur la plifortigon de la Ligo de Nacioj en ĝia aktuala formo. Tio implicas la nacian defendon, koloniajn militojn k la tutan L. d. N.-programon. Laŭ mia opinio ni ne honorus la memoron de Zamenhof aliĝante al tiu Kuniĝo.

K-do *Kaŝo* (Germ.): Mi venas el lando, kie regas la faŝismo, k mi miras, kiel oni pritraktas ĉi tie la problemojn, kiuj grave tuŝas la vivinteresojn de la laboristaro. Ĉi tie estas anoj de pluraj, diversaj porpacaj unuiĝoj; plue parolas anoj de la diversaj politikaj partioj. Ĉiuj estas internacilab. tendencaj. Se mi komparas la cirkonstancojn en tiuj landoj, mi perdas preskaŭ la esperon, ke iam la internacia laboristaro povos venki. La faŝista fronto treege plenformite marŝas al sia celo. Oni disputas k forgesas, ke en iu lando oni iam same disputadis kiel ĉi tie. Kaj intertempe la faŝistaj fortoj kolektiĝis, k dum iu tempo ni ricevis batojn sur la kapon, k iun tagon, kiam ni ekvekiĝis, regis faŝismo. Se ni esperplene iras eksterlanden por pritrakti niajn aferojn, k vidas, kie ĉi tie la laboristoj dormas kiel estis ĉe ni, tiam ni preskaŭ perdas la esperon. Kial aliĝi al paca unuiĝo? Ĉu necesas propagandi la pacon? Ĉu ne ĉiuj ni propagandas la pacon? Mi diris, ke mi venas el faŝista lando. Mi ne estas faŝisto. Oni diris al vi « Ne fidu iun ajn K-don, kiu venas el... ĉar ĉie estas faŝistoj. » — Hitler ĉiam diris, ke li deziras, volas la pacon. Mi ne kredas, ke Hitler estas tia frenezulo, kredi ke li havas la forton venke konkeri la tutan mondon, ke li imagas havi la forton kiel Stalin k aliaj. Aŭ ĉu vi kredas, ke aliaj, iamaj socialistoj aŭ komunistoj, tuj tiel rapide aliĝis la nacisocialismon? — Hodiaŭ posttagmeze ni havenveture preterpasis kelkajn ŝipojn el la nacisocialisma regno. Oni salutis la ŝipanojn levante la pugnon. Kaj la germanaj kamaradoj redonis la saluton, sed per la faŝisma saluto. Verŝajne estis nederlandaj K-doj, kiuj malŝarĝis la ŝipojn. Sed germanaj K-doj redonis la saluton. Ĉu oni pensas, ke la tuta germana popolo nur tial voĉdonas nacisocialisme, ĉar ĝi estas *devigata?* Ne. Eble antaŭ kelkaj jaroj tiuj voĉdonantoj estis komunistoj, sed nun ili saltis al faŝismo. Se ili kore estus ankoraŭ komunistoj, ĉu tiuj germanaj ŝi-

panoj povus redoni la saluton faŝiste? Kial? Sed kiel tio povis okazi? Ĉar Hitler ĉiam akcentas : Ni deziras la pacon, nur serĉas kunlaboron kun la aliaj popoloj. Kaj la germana popolo kredas tion. Sed ne pensu, ke la plej granda parto de l'popolo estas stulta, kiel iu diris kontraŭ mi, ĉar la germ. popolo kredas tielnomatajn mensogojn. Estas erare, ke ni kiel internaciistoj ĉiam kondamnas ĉion, kion faras niaj malamikoj. Ni ĉion kondamnas, sed la faŝistoj armadas. Ni vokas : for la armilojn! Ni diskutadas, faras multan alarmon. Sed la faŝismo plue armadas. Tiuj faŝistoj ankaŭ ne *ŝatas* la militon. La ekssocialistoj k -komunistoj, ĉu ili nun subite komencas ŝati la militon? kaj konsentas kun Hitler? Ne, ili same multe ŝatas la pacon kiel ni. Mi rigardas la pozicion alimaniere, nome el la germana perspektivo. Kaj el tie la afero iom aliel aspektas, ol en Nederlando. Kio estas milito? Ĉu iu ajn povas diri tion? Mi legas en la verda folio de l' « Kuniĝo Internacia kontraŭ Milito k Militismo » ankaŭ jenan postulon: « Por politika, ekonomia k socia justo inter popoloj, kiel fundamenta kondiĉo de absoluta paco ». Nun en Eŭropo la militdanĝero graviĝis. Laŭ mi, ĝi devenas nur el la politiko de l'faŝistaj ŝtatoj. Oni povas prijuĝi pli facile la problemon el la germ. perspektivo. Se en la ŝranko de iu familio ne estas sufiĉe da pano, tiam la patrino turnas sin al la monujo de la patro k per la mono aĉetas la bezonatan panon. Sed, se en la monujo de l'patro ne troviĝas moneroj, tiam okazas, ke la infanoj de la familio iafoje iras en la ĝardenon de la najbaro, por ŝteli kelkajn pomojn. Germanio estas en tiu kazo ; ĝi ne havas sufiĉe da mono por aĉeti la bezonatajn eksterlandajn varojn. Sed en la internacia vivo tiam okazas iom aliel. Se popolo ne havas sufiĉe, oni perforte iras al la aliaj k celas akiri tiom, kiom oni povas. Se iu sufiĉe forta potenculo helpas al tiu ŝtato, por ke ĝi akiru la necesan kontribucion, tiam la militdanĝero estas for. Sed tia forta potenco ankoraŭ ne ekzistas. Ne apelu, por eviti la militon, al la bona volo de homoj, — aŭ tiam kreu sufiĉe grandan potencon, kiu havos aŭtoritaton por *devigi* krei la pacostaton. Tiu potenco devus prizorgi la vivbezonojn de ĉiuj popoloj. Tion celante, vi farus pli bone, ol decidi la aliĝon al tiu aŭ alia pacorganizo. Se mi havus tempon, mi ankaŭ esplorus la kaŭzojn, kiel povis venki la faŝismo en diversaj ŝtatoj, eĉ en tiuj landoj, kie ekzistis plej fortaj laboristaj organizoj, nome en Germanio. Sed por starigi la pacon, oni ne devas rompi la armilojn, sed gardi k bone flegi ilin.

Voĉdono pri la 2-a propono. La propono estas malakceptita kontraŭ 11 voĉoj.

SAT-Servoj. Venontaj kongres-urboj

K-do *Prent* (Prop. Kom.) laŭtlegas la trian proponon (presita en julia « S-ulo », p. 58), pri la servo-devoj de SAT-ano. Nome de la Komisiono li esprimas la bedaŭron, ke io tia devas aperi en niaj organoj.

K-do *Bartelmes* klarigas, kial la P.-K. faris tiun proponon, nome nur por memorigi publike ĉe la kongreseja tribuno al la SAT-anaro, ke ĝi ne nur havas rajtojn, sed ankaŭ devojn laŭstatutajn. Li relegas do la paragrafojn 26 k 27 de la Statuto, kiuj postulas, ke SAT-ano estu servema k interhelpema ĉe orde faritaj petoj, voĵaĝoj ktp. Ĉar la P.K. ricevis diversajn plendojn pri nerespondo al leteroj, *kvankam estis aldonita respond-afranko*. Tio estas bedaŭrinda k ne devus okazi.

La propono estas akceptita unuanime kiel rememorigo al la SAT-anoj pri iliaj moralaj devoj kontraŭ la sam-asocianoj en la mondo.

K-do *Thorsen* (Kopenh.) volas inviti al Kopenhago en 1939. La Dana landa organizo estas nur dujara, sed nia movado dum la lastaj jaroj prosperas, k en Kopenhago estas jam 14 SAT-anoj. Ni do sentas nin sufiĉe fortaj por organizi Kongreson. Povas ja okazi dum du jaroj multe da malhelpoj. Sed la minacoj de faŝistoj ne timigas nin; ni senlace agadu! Ni povas promesi bone organizotan kongreson. En Danio regas lab. registaro depost 8 jaroj. Kaj en Kopenhago eĉ jam depost 20 jaroj la urbestraro estas laborista. Oni do havos okazon por studi k vidi la efikojn. Ankaŭ per nia kongreso ni povos kaŭzi gravan subtenon al la lab. esp. movado en tiu grava parto de Eŭropo.

K-do *Chiland* : Lastjare en Manĉestro du urboj kandidatis por organizi la kongreson en 1937. Konkurencis Roterdamo k Bruselo. Kaj oni voĉdonis por Roterdamo, sed samtempe deziresprimis, ke la kongreso en 1938 okazu en Bruselo. Ja tiam oni diris jam, ke oni ne povas antaŭvidi, kio okazos dum du jaroj. Mi faras la saman rimarkon rilate al Kopenhago, sed proponas jam la elekton deziresprime. Certe multaj ŝatos kongresi en Danio. Do mi plene apogas la prop. Thorsen deziresprimi jam nun por kongreso de 1939 en Kopenhago, akceptante por 1938 Bruselon.

K-do *Lebacq* raportas, ke en Bruselo mem la SAT-anoj opiniis, ke la kongresurbo depost 2-3 jaroj restas tro proksime en malvasta cirklo. Ili diris, se K-doj el pli malproksimaj landoj dezirus ŝanĝi la antaŭan decidon, tiam ili ne koleriĝus. Sed permesu al ni, jam en 1930 ni faris la saman invitproponon; k ni lasis la preferon tiam al niaj amsterdamaj K-doj. Do, ĉu ni denove forŝovu nin alien?

K-do *Delforge* subtenas la prop. de l'dana K-do, sed ni aldonu : Se okazus tamen eksterordinaraj okazajoj, la P. K. devas nepre mem ŝanĝe decidi.

Oni voĉdonas unuanime por kongreso en Bruselo, en 1938, deziresprimante por Kopenhago en 1939.

K-do *Lebacq* dankas pro la akcepto de la invito, nome de la brusela SAT-rondo.

Gvidrezolucio

K-do *Faulhaber* legas la provizoran tekston de Gvidrezolucio, proponatan de la kongres-prezidantaro ; li tuj rimarkigas, ke troviĝas malgranda eraro en la multobligita teksto, kiun tenas ĉiu kongresano en manoj : devas esti *parti*-politikeca anstataŭ politikeca, en unu alineo; tio estas logika sekvo el la voĉdono pri la propono de Sugar.

K-do *Bosk* (Val.) bedaŭras 1) trovi en la teksto neniun vorton, kiu koncernas la problemon de unueco inter la diversaj esp. organizoj. Kelkaj eble kredas, ke ni jam elprovis ĉiujn metodojn por atingi tiun celon. Mi deziras, ke oni konsideru la oportunon aldoni ion en tiu direkto; 2) bedaŭras konstati, ke estas ne eĉ unu vorto pri Hispanio en ĝi. Tio ne estas multe stranga al mi, ĉar mi konstatis jam delonge, ke la P.K. de SAT ne kapablas juĝi la signifon de nia lukto. Mi ne diras tion por la SAT-anoj ĝenerale, kiuj ja tre bone subtenas nian batalon. Mi farus en la rezolucio specialan paragrafon pri Hispanio, se mi estus je via loko. Mi devas aludi la hieraŭan diskuton pri mia artikolo. Mi konfesas, ke mi ne estis disciplinita, k mi petas al ĉiuj pardonon pro tio. Sed okaze de tiu diskuto iu K-do intencis diri ion pli pri « Pop. Fronto ». Kaj oni ne konsentis, ke li parolu pli pri tio .Sed sufiĉe li parolis pri ĝi por aserti, ke « P. F. » fiatakis SAT. Eĉ li volis aludi artikolon el « P. F. »...

(La prezidanto interrompas K-don Bosk, rimarkigante ke li parolas ekster la temo.) K-do *Bosk* konkludas, ripetante resume, kion li diris pri du mankoj en la proponita teksto.

K-do *Veen* (Amsterd.): Laŭsence, mi povas konsenti la enhavon de la gvidrezolucio. Sed, en la formo, en kiu ĝi estas prezentata, mi trovas ion, kio ne estas laŭ mia plaĉo k kio laŭ mi certe kaŭzis doloriĝan senton ĉe kelkaj, kiuj favoras al nia movado ne nur, sed kiuj ankaŭ staras ekster nia movado k tamen kun intereso rigardas al ni. En la rezolucio proponata ni legas i.a. iun aludon pri la politikaj partioj, pri « predikantoj de partipolitikaj idealoj ». Tio povas doni malbonan impreson, k kiuj ŝatas ataki SAT, tiuj havas ĉi tie bonan pretekston por tiu atako. Tial mi proponas al vi, forigi el la rezolucio, unua parto, la kvaran linion (« fermi la orelojn antaŭ la predikantoj de partipol. idealoj »). Ankaŭ la lasta frazo en tiu alineo estas multe atakebla k superflua, doloriga al multaj, nome « favore al agitvortoj k taktikaj konsideroj de la taga politiko, ŝanĝiĝantaj en la fluo de l'tempo, k kun la ekstaro aŭ malapero de tiuj aŭ aliaj tendencaj fluoj ». — Post tiuj forstrekoj la teksto estas pli klara. Oni celas per tiuj linioj ĉefe la gvidantojn, kiujn multaj el ni iom aliel taksas. Estas multaj, kiuj komprenas la neceson de partioj. Kiam temas ĉi tie pri influoj en niaj organizoj rilate certajn klopodojn, tiam sufiĉas la teksto en la formo, kiel mi ĝin proponas al vi. Ne necesas paroli pri ecoj de politikaj partioj. Temas ĉe ni pri unueco, kiu ebligas al ni kunlabori al komuna idealo, laŭ la celo de nia Asocio.

K-do *Abio* : La tekston proponitan mi opinias ĝusta k aprobenda ; se vi faros tiujn ŝanĝojn, kiujn K-do Veen proponas, vi elverŝos la infanon kun la bano.

K-do *Anjo*: Mi konsideras unu el la plej grandaj zorgoj nuntempaj la hispanan problemon, k bedaŭras, ke eĉ ne unu sola vorto troviĝas en la teksto pri la heroismo de niaj hispanaj K-doj. Li hisp. milito estas pridiskutenda ; ĝi tuŝas niajn viv-interesojn k frapas nin ĉiutage. Se eble rezultiĝus la malvenko de la hisp. popolo, tio signifus la venkon de l'faŝismo en la mondo. Mi tre bedaŭras, ke ni klasbatalaj laboristoj el 18 landoj lasas al la hisp. K-doj la impreson, ke ni tute ne pensas al iliaj oferoj. La estraro de SAT asertas, ke el la unueco en la kadro de SAT rezultas plivigliĝo de nia esp-a laboro. Sed kiel do ili kontraŭlaboras la faŝismon? Per atakoj al Hispanio... (*Interrompoj*. K-do *Bartelmes* atentigas la ĉeestantaron, ke la parolanto mizuzas la gastrajton, ĉar li ne plu estas membro de SAT. K-do *Anjo* respondas, ke pro la cirkonstancoj en lia lando ne plu estis eble al li kotizi.)

K-do *Kuiterman* konsentas la unuan ŝanĝon proponitan de K-do Veen, sed ne la ŝanĝon en la lasta linio. La vorto « parti-politikeca » signifas ekpaŝon sur la erara vojo. Per nia karaktero ni estas politik-tendenca organizo. Sed nun oni skribas, ke oni havas politikan celon (« ĝia tasko restas plue..., sed neniel partipolitikeca »). En la statuto tio tute ne troviĝas (li legas la unuan statutparagrafon). Ni ne iru sur la politikan vojon.

K-do *B. Vels* : Ankaŭ mi volas fakte diri ion pri la samaj frazoj, pri kiuj K-do Veen jam parolis. Mi povas esti mallonga. Mi volas atentigi la kongreson, ke tiuj frazoj vere ne estas tuj kompreneblaj, k ni, la kongresanoj, certe ne povas plene kompreni, kion la proponintoj de tiu ĉi gvidrezolucio fakte celas diri. Multaj inter ni bone komprenas, pri kiuj personoj fakte temas. Estas aliaj organizoj, kiuj ĉiam kritikas nian organizon, pro tio ke ili volas favori al sia propra organizo. Tiu konkurenco estas plene el la mondo. « Ni devas uzi esp-on por la politiko », ili diras. Ja ili mem uzas, praktikas esp-on certe ma'pli bone ol ni ; sed oni tamen kritikas nin. Povas esti, ke la K-doj, kiuj redaktis la rezolucion, celas tiujn personojn. Pli bone ni povas, k eĉ nepre devas, verki sufiĉe ampleksan artikolon aŭ tutan broŝuron, por klarigi tion, pri kio fakte temas. Do tiu frazo naskas miskomprenon. Ni ŝanĝu la tekston laŭ la proponoj Veen.

K-do *Delforge* : Mi dezirus, ke ĉe la fino de l'1-a paragrafo oni ŝanĝu la vorton «politikeca» kontraŭ la vorto «parti-politikeca». Mi proponas aldonon. Mi opinias, ke ni devas unuec-agadi, eĉ kun la burĝoj, kiam tio estas necesa. La burĝoj kiel ni deziras, ke oni enkonduku esp-on devige en la lernejoj. Kaj kiu pleje profitas el tio? Ni, la laboristoj, ĉar estas multe pli da laboristoj ol burĝoj en la mondo. Estus bone, se ni povus unuec-agadi je la nomo de l'kvar grandaj asocioj : SAT, IPE, IEL k UEA, k trovi terenon por unua paŝo en la senco de enkonduko de esp-o en la lernejoj. Kaj la kvar asocioj supre nomitaj povus proponi al ĉiuj registaroj la saman leĝproponon, tiel ke oni povu trovi laŭ la maniero de la registaroj internacian konsenton por unua paŝo. Devos okazi certe

multaj klopodoj k pritraktoj pri tio — sed ni estos farintaj la unuan grandan paŝon. Kaj poste la aliaj povos agadi multe pli facile. Ankaŭ pri la hispana lukto mi dezirus diri kelkajn vortojn. Mi opinias, ke ĉiuj SAT-anoj trovas, ke la granda epopeo de l'hispanaj K-doj rilatas al la celoj de la tuta Laboristaro, al kiu ajn tendenco ili apartenas; eĉ la katolikaj k protestantaj laboristoj estas tuŝataj per ĝi. Ĉiuj civilizitaj homoj estas ĉe la flanko de la hisp. registaro. Mi do proponas du paragrafojn: 1) por akceli unuecagadon kun ĉiuj internaciaj esp. asocioj; 2) por ke oni enkonduku novan proponon pri la *deviga* solidareco kun la K-doj hispanaj. Kaj ni enkonduku en ĉiu n-ro de « S-ulo » artikolon ampleksantan duonan paĝon, kiu traktas pri la lukto en Hispanio.

K-do *Larsson* (Göteb.): Ŝajnas al mi iomete strange, ke ni en la teksto proponita ne povas trovi unu vorton pri la hispana milito, pri la K-doj kiuj vivas k batalas en la faŝistaj landoj. Tuj kiam mi vidis la rezolucion, mi demandis min, kion diros la hisp. SAT-anoj, k tiuj en faŝistaj landoj, kiam ili ekvidos la rezolucion de la 17-a Kongreso. Ŝajnas al mi, ke SAT iomete timas la politikajn aferojn. Oni timas diri sian solidarecan saluton. Mi proponas, ke en la gvidrezolucio oni starigu la solidarecan saluton por la laboristoj, kiuj oferas sian vivon.

K-do *Sulski*: Mi ŝatus scii, kie la K-doj, kiuj kontraŭas la tekston de l'gvidrezolucio, pro tio ke ne estas en ĝi frazoj pri Hispanio, troviĝis kiam ni monkolektis por la hisp. K-doj? Mi opinias, ke ni per tiu simpla ago faris pli grandan solidarecon, ol ni povus fari per vortoj. Kial, se la kritikantoj volas enmeti ion pri Hispanio, ili ne faras amendon? Se ili volas aldoni tian tekston, ili proponu amendon. Ne ĝis kiam tia amendo estos traktita, ili rajtas plendi. Oni atakis la redaktintojn de l'rezolucio sen pravo. Precipe la hisp. K-dojn mi petas resti objektivaj, ĉar ni en Britio mone iom subtenas la «Pop-Fronto»n. Do ili ne kritiku. Mi avertas la K-dojn el « Pop. Fronto », ke se ili daŭre atakas nian asocion, ni ne plu propagandos por ilia entrepreno.

K-do *Nederpelt* (Roterd.): Post kiam ni metis « unuecon » en la diskutadon, mi ankaŭ povas diri ion okazintan lastjare. Kiel ano de F.L.E. mi aŭdis, ke okazos en mia loko kunveno pri « unueco ». Kiel esp-isto k liberpensulo mi ŝatas aŭdi ion pri unueco. Sed mi aŭdis nenion pri tiu temo. Nur atakojn al anoj de FLE mi aŭdis. Oni volis eksigi nian estraron k elekti alitendencan. Ĉu tio favoras al nia movado? Certe ne. Se vi ne trankvile scias trakti la problemojn, nia SAT estos tute detruita.

K-do *v. d. Starre* (IJmuiden): Zamenhof iam diris ie: Se ne estus *se* k *tamen*, mia scio dirus *amen*. Se oni forigus el la rezolucio ĉiujn frazojn, — restus la kerno de disputoj lastaj, restus la riproĉo ke SAT ne favoras la batalon de la hispanoj. Aperis riproĉo de la «Pop. Fronto» k respondo de la Plenum-komitato. Poste aperis en « Pop. Fronto » ironiaĵo de iu, kiu ne trovas sin en la glacia zono. Do li volis diri per tio, ke li havas ankoraŭ iom da varmo en la koro. Vi ĉiuj verŝajne senescepte sentas vin frate ligitaj al la hispanaj K-doj. Tamen mi ŝatus eksponi alian flankon de la afero. Mi ne pretendas doni al vi je la fino de mia parolado plenan, klaran solvon. Tamen la alia flanko estas tiu: Kiam oni parolas en « Pop Fronto » k aligazetaj artikoloj pri la lukto de la hisp. K-doj, oni kelkfoje diras: Ni venkos, ni certe venkos. Kaj kion sentas multaj K-doj? Se la hisp. K-doj venkos, tio kostas sangon, homan sangon. Mi demandas: Ĉu tiuj soldatoj en la malamika armeo: la maŭroj, la blankarmeanoj, la germanoj k.a., ĉu tiuj soldatoj ne estas ankaŭ proletoj? Ĉu ili ne estas niaj fratoj? Se vi neas tion, tiam vi ankoraŭ ne havas la ĝustan komprenon pri « Proletoj tutmondaj, unuiĝu! ». Oni nur povas diri pri tiuj proletoj, ke ili estas stultigitaj per opio laŭ ordono de la faŝistaj superuloj. Konfesu, ke ni verŝajne siamomente estos same stultaj. El 400 K-doj baldaŭ post eksplodo de milito 300 portos la uniformon. Nenia milito povas solvi la problemon, eĉ ne la hispana milito. Eĉ unu guton da sango ne valoras la socialismo.

K-do *Lebacq*: Mi trovas ĉi tie tre strangan manieron. Ni havas tekston de gvidrezolucio. Ĉu ni miksu kun tio la hispanan revolucion? Ŝajnas al mi, ke nun ni devas ekzameni la rezolucion pri nia movado, pri la organizo, pri la laboro, kiun ni faris dum du tagoj. Pri Hispanio? Tio ne apartenas al la gvidrezolucio de organizo.

K-do *Faulhaber* (prezid.) admonas, ke oni nur okupu sin pri la gvidrezolucio.

K-do *Bartelmes* (P. K.) respondas, ke certe oni povas aprobi la forstrekon de la iom neklaraj frazoj, kiujn K-do Veen proponas forigi; ĉar ili povus veki eraran ideon. Al K-do Bosk: La unueca deziro de SAT estas klare esprimita en la teksto, nome en la frazo: « La Kongreso ripetas sian inviton... » ĝis la fino de tiu alineo. Kio koncernas la hispanan militon, mi substrekas, kion jus jam diris K-do Lebacq: la celo de Gvidrezolucio ĉe la fino de la kongreso povas nur esti, resumi la efektivigitajn laborojn de la kongreso k doni direktilon por la gvidado de l'asociaj aferoj en la venonta agad-jaro; ĝi ne povas sekve rilati al temoj ne-pritraktitaj aŭ starantaj ekster la organiza vivo. Se ni volas esprimi iel aŭ aliel nian simpation al la batalantoj en Hispanio, per apartaj vortoj, post la tiom klara elmontro de nia simpatio per la monkolekto, tio devus okazi ekster la rezolucio pri la organizaj aferoj, en aparta deklaro. Sed ne estis la tasko de l'redaktintoj de la rezolucio, zorgi pri tio; ĝi estus la tasko de iu el la mezo de la kongresanaro. Al K-do Delforge: Por SAT ne stariĝas la demando pri kunagado kun la burĝoj, ĉar tia kunagado povas nur rilati eventuale la propagand-asociojn (LEA-ojn), sed ne SAT, kiu ne estas propaganda, sed aplika asocio; nur sur la lingva kampo estas eble al SAT kunagadi kun neŭtralaj kompetentuloj. Al K-do Kuiterman: La vorto « parti-politikeca » estas tute konforma al la rezulto de la debato matena pri la propono Sugar. « Politikeca » falsus la rezulton de l'antaŭa debato.

K-do *Kuiterman*: La tasko de SAT ne povas esti partipolitikeca, ĝi povus esti nur partipolitika; en la esprimo mem kuŝas konfuzo. Se la tasko de SAT ne estas partipolitika, ĝi tamen estas politika, k tion mi ne povas akcepti. Mi proponas ŝanĝi « neniel partipolitikeca » en « ne politika ».

K-dino *Glodo* opinias, ke mankas unu alvoka frazo ĉe la fino. La lasta frazo en la nuna formo aspektas tro « komerca ».

K-do *Sulski* (al K-do Kuiterman): Temas pri difino de termino. Eĉ striko estas politika agado. Nia *kultura* tasko ja estas direktita kontraŭ la kapitalisma sistemo. Ni mem instruas k instruiĝas por pli bone kontraŭi la nun regantan politikan sistemon. Tio ja estas politika agado, sed ĝi ne estas *parti*-politika agado.

K-do *Veen*: La vorto « partipolitika » ne multe diferencas de « politika ». Se estas diferenco, tiam K-do Kuiterman fakte pravas. Utilus ŝanĝi la vorton « superpartieca » per « supertendenca ».

K-dino *Moore*: Oni decidis hodiaŭ matene anstataŭigi en la statuto la vorton « politika » per « partipolitika », k nun oni ne povas ŝanĝi tion denove en la gvidrezolucio. Mi proponas interŝanĝi la unuan k duan alineon; tiel K-dino Glodo havos kontentigon, k la finfrazo estas taŭga.

K-do *de Vries*: Laŭ la diskutoj, kiuj nun okazas, mi prave sentas, ke multaj ja hodiaŭ matene ne bone komprenis, kion oni voĉdonis. Laŭ mia opinio la plimulto voĉdonis por la politika tendenco, dum nun evidentiĝas, ke la plej multaj fakte kredas, ke ni voĉdonis pri nepolitika afero. Tio estas la kaŭzo por la miskompreno en tiu ĉi gvidrezolucio. Ni metu « politikeca » anstataŭ « partipolitikeca ».

K-do *B. Vels*: instigas, por eviti miskompreno, denove precizigi, kio estis voĉdonita hodiaŭ matene.

K-do *Captein* (Hago): Antaŭe troviĝis en la statuto la vorto « politika »; nun oni decidis ŝanĝi en « partipolitika ». Se inter la du vortoj ne estas diferenco, do la tuta debato ne necesis. Oni povas kompreni tiel aŭ aliel. Se oni devas konkludi, ke « neestante partipolitika » signifas, ke ĝi nun estas politika, tiam mi ne volas resti ano de SAT.

K-do *Leblanc*: Mi volas nur diri, rilate la aferon hispanan: Se oni diris, ke nia Asocio estas informa k interhelpa, do oni devas kiel eble plej objektive informi pri tiu afero. Ni donu lokon en « S-ulo » por informi. Se la vorto « interhelpa » signifas ion, do ni devas apliki la interhelpadon en la afero de Hispanio. Mi proponas aldoni post la vortoj « ĝi malakceptas la ideon de esp. internacio laŭ la modelo de la internacioj el malsamlingvanoj » la frazon: « kvankam ĝi estas preta agadi interkonsente kun aliaj laborist-tendencaj organizoj por esp-istaj celoj ».

K-do *de Vries*: Por esperantaj celoj ni ne nur devas kunagadi kun lab. organizoj, sed ankaŭ kun burĝaj.

K-do *Veen*: Estas logike, ke kiam prezentiĝas tia eblo de kunagado, oni eluzas ĝin; por tio ni ne bezonas apartan amendon en la gvidrezolucio.

K-do *Abio*: La kunlaborado por enkonduko de esp-o en la lernejoj estas aparta propaganda ĉapitro k ne rilatas nian rezolucion.

K-do *Bartelmes*: SAT havas peresp-an k ne poresp-an karakteron. Ni ne miksu la du aferojn, k sekve ne parolu pri poresp-a kunlaboro en la rezolucio.

VOĈDONOJ: *1. La amendo proponita de K-do Leblanc estas malakceptita kontraŭ 2 voĉoj. 2. La forstreko de du frazoj laŭ la propono de K-do Veen estas akceptita per ĉiuj voĉoj; neniu kontraŭ. 3. La interŝanĝo de la du alineoj, laŭ propono de K-dino Moore estas akceptita unuanime. 4. La vorto « tasko » en la lasta alineo, konsiderata kiel neakordigebla kun la vorto « parti-politikeca » k povanta kaŭzi miskomprenon, estu anstataŭita per la vorto « karaktero ». (Neniu kontraŭ). Definitiva teksto aperis en n-o 456.*

La milito en Hispanio

K-do *Lebacq* (Brus.) deziresprimas, ke ni sendu la monsumon kolektitan dum la Kongreso por la bona funkciigo de malsanulejo en la postfronto de Hispanio. La Sindikatara k Laborista Internacio starigis tian malsanulejon en Torente. Ĉe ni multaj k plej diversaj sindikat-organizoj, ministoj, metalistoj, tramistoj k.a. multe monkolektis k forsendis ĉiufoje, kiam la sumo atingis 1200 bfr., ĉar tio estas la prezo por zorgi pri unu lito en la malsanulejo. Nia kolekto atingis pli ol tiun ĉi sumon. Ni decidu do, ĉu la mono iru al la infanoj aŭ al malsanulejo.

K-dino *Moore* (Lond.) volus, ke la mono estu destinata por aĉeto de armiloj.

K-do *Faulhaber* (prez.) subtenas la proponon de K-do Lebacq.

K-do *Lebacq*: La armiloj vundis k vundas niajn amikojn en Hispanio. Ĉu ni ne prefer-uzu la monon por resanigi? por kuraci la vundojn k malpliigi la suferadon de la K-doj en Hispanio?

K-do *Hernandez* (Val.): En la komenco mi diris, ke ni faris longan vojaĝon, ne por plori pri niaj suferoj, nek por fanfaroni pri heroaĵoj, nek por plendi pri manko de solidareco aŭ io tia. Ni venis ĉi tien, por esprimi al vi voĉe, kion ni skribas per « Popola Fronto », por ke vi klare vidu, ke « P. F. » estas redaktata de homoj, kiuj spertas tion, pri kio ili skribas. Ni konstatas konfuzon. Iu K-do prezentis nin ĉi tie en la sama aŭ preskaŭ pli malfavora aspekto ol la ribelintojn. Ni diris multfoje, ke ni estas paca popolo, ke ni devas defendi nin kontraŭ la atako de l'internacia faŝismo. Ni postulas helpon, ni postulas armilojn, certe, sed ankaŭ komprenon por nia tasko, por nia afero. Ankaŭ por la afero de la gazeto « P. F. ». Sonis ĉi tie la plej akra riproĉo, tiu ke ni atakas al SAT, ke

ni atakas la amikan organizon. Ni estas sufiĉe fieraj por diri, ke ni ne atakas, nek atakis iun. Ni nur respondis al riproĉoj, atakoj de iuj faritaj al ni. Ni promesas al vi, ke nenial k neniam ni incitas polemikon, nek komencas aŭ komencos atakon. Sed kiam aperas ofendeto, atako al ni, aŭ konfuza frazo, — per la sama tono, laŭ sama maniero kiel ĉiam, ĝis nia venko aŭ nia pereo, ni respondas. Al atako per atako, al ironiaĵo per ironiaĵo, al moko per moko, al bato per bato. En tiu senco ni estas pretaj. Ni ankaŭ diras, kiam ni vidas bonan volon, ke ni havas vortojn por danki al tio. Kiel ajn, — per mono k per vortoj k per pensoj ni ŝatas solidarecon. Tial ĉu la propono de K-do Lebacq, ĉu tiu de K-dino Moore, ĉio estas bona. La K-doj en Hispanio bezonas, por defendi sin k venki, armilojn, k ankaŭ medikamentojn. Por venki oni ne bezonas esti *prava*. Estas necese esti *forta*. La germanaj volontuloj estas nur en niaj vicoj. Ĉe la alia flanko ne ekzistas germanaj volontuloj. (*Intervoko* : Proletoj tamen ! Proletoj; ili havas patrinojn k infanojn!) Ni havas la devon batali kontraŭ ili, ĉar ili atakas nin. — Nenia ofendo aperas en « P. F. » kontraŭ iu ajn; sed ankaŭ ni ne silentas, se aperas en iuj gazetoj konfuzaj konceptoj, erare interpretataj. Ĉar kompreneble, por venki k triumfi k por vivi ni bezonas vin. Eĉ por vivi! Por fiaski, perei, perdi la militon, por tio ni ne bezonas vin. La hispana popolo bezonas la internacian solidarecon por venki.

K-do *B. Vels* : Ni suriris sufiĉe gravan k por nia movado sufiĉe danĝeran terenon. Oni ne devas forgesi, ke ni vivas en kapitalismo, k ke en tiu kapitalisma reĝimo trudiĝas multaj leĝoj. Ni devas esti singardaj ĉi tie rilate la eksterlandajn Gek-dojn, pritraktante aferojn, kiujn ni nun pritraktas. Mi komprenas, ke oni ŝatas pritrakti tiun temon, kiu tuŝas nin ĝiskore. Sed ni devas konservi nian prudenton. Se nun la afero fakte finiĝas per tio, ni povas esti ĝojaj. Mi proponas al la kongreso rajtigi la Roterdaman SAT-rondon transsendi la monon al Hispanio, ĉar por tio ni ĝin kolektis, k ni en Roterdamo zorgu, ke ne nur parto el niaj K-doj ricevu la sumon, sed ĉiuj hisp. batalantoj ricevu ĝin, la K-doj, kiuj meritas ĝin. K-do Hernandez en la solena malferma kunveno diris, ke la afero en Hispanio statas tiel, ke ĉiuj batalas kontraŭ la faŝismo en unu fronto. Sed K-doj, kiuj estas informitaj pri la faktoj, scias bone, ke tio estas mensogoj. Mi vere bedaŭras devi diri tion. En la fronto kontraŭfaŝisma batalas laboristoj kontraŭ laboristoj. (*Intervoko* : Perfiduloj!) Mi ne ŝatas tuŝi tiun ĉi malagrablan aferon. Sed ni kiel honestaj laboristoj ne povas akcepti, ke oni donu la kolektitan monon al certa grupo en la antifaŝisma kampo. Mi bedaŭras, ke ekzistas grupoj. Sed ni ne rajtas fermi niajn okulojn antaŭ la faktoj, k vi kiel konsciaj laboristoj estas devigataj konsideri la aferojn pri Katalunio. Ankaŭ tiuj K-doj estas niaj K-doj. En la komenco de l'milito ili eble estis la plej heroaj K-doj, kiuj tuj frakasis la faŝismon; ili ankaŭ faris komencon rilate la proletan revolucion. Ni devas *pensi* k ne nur *aplaŭdi*. Ĉu ili bone aŭ ne bone agis, vi povas juĝi tion. Laŭ sia politika konvinko ili agis : Ni devas frakasi la faŝismon, k plej bone ni povas fari tion per formalaperigo de la tuta burĝa sociordo. Ili do konstruis multajn konstruaĵojn, k ili tenis tiujn konstruaĵojn. Sed en majo okazis la kontraŭrevolucio kontraŭ la socia movado, k el Valencio la registaro sendis soldatojn kontraŭ laboristajn K-dojn, anoj de alia laborista tendenco. Kaj tiuj antifaŝistoj troviĝas nun en la karceroj, se oni ne retrovis ilin kiel kadavrojn. Se oni en « Popola Fronto » aperigas artikoletojn kiel « Amika atentigo » (15. julio) k atakas la laboristaron de Katalunio, nu, por prikritiki k ataki la agadon de tiuj laboristoj, oni havas la rajton. Sed en tiu artikolo, nur pro tio ke ili havas alian ideon pri antifaŝisma batalo, oni nomas ilin *spionoj*, K-doj! Tio ne jam estas atako, sed fia kalumnio, nomi malsamopiniantojn agentoj de l'faŝismo !

(Intervokoj k propono de K-do *Nederpelt* sendi la duonon el la mono por akiri hospitaliton k la alian duonon por aĉeti armilojn.)

K-do *Vels* finas restarigante sian proponon lasi la decidon pri uzo de l'kolektita mono al la Roterdama SAT-anaro.

La propono *Vels* estas akceptita kontraŭ 4 voĉoj.

K-do *Sulski* protestas kontraŭ la reparoligo de K-do Hernandez : La tuta afero estas ekster la tagordo. Mi ne venis ĉi tien por aŭdi diskutojn pri la militaj problemoj en Hispanio.

La Kongreso per plimulto decidas aŭskulti respondon de K-do Hernandez.

K-do *Hernandez* : Kun miro mi aŭdis romanon pri fremda lando ; devas esti revo; pri Hispanio ne povas temi la vortoj de K-do Vels. Mi deklaras ĉi tie, ke mi reprezentas ankaŭ la Esperantan Antifaŝistan Komitaton de Katalunio. Pasintan tagon, kiam ni restis en Barcelono, ni estis en ampleksa kunveno kune kun ĉiuj delegitoj de esper. organizoj en Barcelono. Tiukaze mia voĉo, mi kredas, havas ian aŭtoritaton. En Hispanio ĉiuj batalas unuecfronte kontraŭ la faŝismo. En la registaro formita de Largo Kabal'ero troviĝis kvar ministroj anarkistaj; estis krome 2 ministroj komunistaj, cetere 2-3 ministroj respublikanaj, unu katolika basko, k 4-5 socialistaj K-doj. Tiu registaro sub gvido de L. Kabaljero havis la fidon de la tuta popolo. La 4-an de majo okazis stranga, mistera ribelaĉo, por ataki la organizajn flankojn de la registara politiko, kiun kun-aprobis kvar anarkistaj ministroj, O. Garcia, Fed. Montseni, J. Lopez k J. Peira. (*Akraj intervokoj, ankaŭ el la tribunoj.*) En Hispanio ni persekutas neniun, krom la friponojn. (*Granda bruo.*)

K-ino *Glodo* (Parizo) faras ordo-proponon : La kongreso suriris danĝeran terenon. Ni devas memori, ke ĉi tie ni povas pridiskuti, sed ne solvi la problemon. Se ni havas fervorajn SAT-anojn en Valencio, ni ankaŭ havas tiajn en Barcelono. Sekve mi proponas forlasi tuj ĉi tiun diskuton.

La ordopropono estas akceptita sendiskute.

K-do *Vels* legas salutleteron el terorlando k komunikojn pri la merkrede okazontaj frakciaj k fakaj kunsidoj de sennaciistoj, anarkistoj, sovet-komunistoj, komunistoj (III-a Internacio), kooperanoj, virinoj k geinstruistoj, stenografoj, k pri senpaga vizito al la pasaĝera ŝipego STATENDAM. Krome li petas pardonon pro kelkaj akraj paroloj en la diskuto pri Hispanio.

K-do *Faulhaber* (prez.) : Dum du tagoj en kvar laborkunsidoj ni amike diskutis. Nur en la lastaj minutoj la aferoj pliakriĝis ; ankaŭ mi iomete kulpas, ĉar mi ne tuj intervenis, k vi aŭdis lingvon iom akran. Tamen kontente mi konstatas, ke vi sciis kun bonvolo akcepti la diversajn opiniojn. Ni esperu, ke tio sama okazos ankoraŭ plue en la venontaj internaciaj kongresoj.

Mi dankas vin pro via regula ĉeesto. Kvankam ni parolis pri temoj kelkfoje sufiĉe sekaj, la salono ĉiam estis plena de komenco ĝis fino de la kunsidoj. Mi esperas, ke ni ĉiuj renkontiĝos denove venontjare en Bruselo.

Finkanto : Fratoj, al sun'.

NIA POŜTO

8101. — Via interesa verkaĵo aperos en « S. R. ».

Hagelen. — Ni uzos vian artikolon, verŝajne en « S. R. »; sed via titolo ne taŭgas, ĉar estas nederlanda dirmaniero.

19.920. — Poloj estas anoj de gento pola ; polianoj estas ĉiuj homoj surloĝantaj la teritorion de l'pola ŝtato, do ankaŭ malplimultanoj (ukrainoj, germanoj, kc.).

La *Esperanto-Klubo en Norrahammar* aranĝos esp. ekspozicion en la fino de septembro. Danke akceptos gazetojn, broŝurojn, PK., ktp. Sendu al : *Gerhard Nilsson*, Dalsfors, *Norrahammar*, Svedio.

Komuniko de la Sovet-Komunista Frakcio en SAT

Dum la 17-a Kongreso ni kunvenis dufoje, kun la duobla celo : priparoli *politikajn* k *organizajn* problemojn. Ambaŭ kunvenoj estis vizitataj de nur malmultaj K-doj, pro tio, ke ili okazis samtempe kun aliaj kunvenoj k pro nesufiĉa preparo. La nuna sperto ebligos pli bonan organizadon en Bruselo. Tamen ni ne estas nekontentaj. Kvino da K-doj kunlaboros al nia revuo « Klasbatalo », (Por provn-oj : *Marcelo Leereveld*, Amstelveenseweg 753-I, Buitenveldert, *Amsterdamo (Suda)*, el kiu ni dum la kongreso vendis preskaŭ centon.) K-doj, kiuj aĉetis k volas aboni : skribu ! Abonprezo proksimume 1/2 resp. kup. por ĉiu n-ro. La politikaj diskutoj tuŝis ĉefe jenajn tri punktojn : « leninismo », batalo por k organizado de vere komunisma socio, k la t.n. socialisma konstruado en Rusio. Ĉe tiuj punktoj ni devis akcenti, ke la laboristaro estas *sola* k devas efektivigi « puran » klaspolitikon, celantan al la konkero de la tuta politika k ekonomia potenco en la socio, kiun ĝi ne devas fordoni al iu revolucia partio aŭ laborista registaro, sed kiun ĝi devas efektivigi pere de siaj propraj laboristaj sovetoj, ĉar aliel novaj superregantaj, eksplutantaj k subpremantaj tavoloj ekestos, kiel Rusio pruvas.

Stenografa kunveno en Roterdamo

Kvankam ni aniĝis al Stenogr. Instituto Tutmonda (SIT), nia fakkunveno aspektis kiel vera SAT-faka kunveno, pro tio ke ĉiuj nederl. anoj (15) estas federacianoj k preskaŭ ĉiuj SAT-anoj. La tagordo estis : agadraporto de l'sekretario ; financa raporto; kotiz-plialtigo; elekto de membro por Konstanta Komitato ; elekto de perantoj (por Nederl.); div. demandoj. Ni ĉiuj spertis, ke la plej granda malfacilo de nia porstenogr. propagando kuŝas en miskompreno pri stenografio ĝenerale. Oni atribuas al ĝi precipe nur profesiajn valoron k utilon. Tamen nuntempe en nia rapida vivo, ni ege bezonas pli rapidan skribon, simplan fonetikan stenografion por anstataŭi la malrapidan ordinaran skribon. Ni aprobas jenan difinon : « Stenografio estas racia skribmetodo, per kiu eblas skribi pli rapide ol per kutime skribo. » Fine ni interkonsentis daŭrigi la propagandon (en Nederl.), ĉu per kursoj en sekcioj, ĉu per koresp. kurso. Kelkaj el ni eklernos la mallongigan sistemon (metagrafio). — *J. P. Bogaard*.

Raporto de nia spec. korespondanto pri la Varsovia Kongreso pro spacomanko aperos nur en oktobro !

Laŭ gazet-informo la OKK-sekretario en Varsovio postkongrese estis arestita k hejmtraserĉita. Oni trovis ĉe li malpermesitan literaturon ! Komento superfluas !

Korespondado

FRANCIO

Grupo en Cl. Ferrand dankas kore al ĉiuj (multegaj!) sendintoj al Letervespero ĝia. Petas pardonon, se eble, pro forgeso, ĝi ne skribe dankis al ĉiuj.

NEDERLANDO

Geedzoj *J. Lange*, Vosmaerstr. 36, *Rotterdam (W)*, dez. korespondi kun Gek-doj el ĉiuj landoj.

29-jara k 17-jara K-doj deziras korespondadi pri ĉiuj temoj (plej volonte kun Bruselaj Gekamaradoj). Ĉiuj eksterlandaj Gek-doj ricevos respondon. Adreso : *C. van Vessem*, Strevelsweg 19 B, *Rotterdam-Z.*

Gek-doj ĉiulandaj ! Nia Grugo aranĝos Letervesperon en oktobro. Skribu multnombre. Ni certe respondos. Adr.: K-do *J. Visser*, Piersonstr. 54 aŭ K-ino *A. Alexander*, Gov. v. Wijnkade 26, ambaŭ en *Maassluis*.

Gelernintoj de FLE-grupo (sekcio Leeuwarden) deziras korespondi kēl, pēt. Nepre respondos. Bonv. sendi L grandnombre al K-do *Ch. Heiner*, Marnixstr. 19, *Leeuwarden*.

Letervespero je 2-a de nov. de FLE-sekcio *Nijmegen*. La anoj serĉas korespondantojn ēl, pēt. Adr.: *Joh. Barten*, Plataanstr. 2, *Nijmegen*.

K-do *J. Wild* (el Schlieren) sciigas sian transloĝiĝon al jena adreso : Edelweisstr. 38, *Zürich* 9 (Svisio).

La Roterdama O.K.K. komunikas:

1. Kongresfotoj estas mendeblaj ĉe K-do *v. d. Pols* (Hortensiastr. 17, *Roterdamo-Suda*) kontraŭ pago de 1,10 gld.
2. Oni perdis en la kongresejo tekon kun i.a. tre gravaj adresoj. La trovinto bonv. sendi ĝin al K-do *W. Borsie*. Multatulistr. 29. *Roterd. W.*
3. Dankas la O.K.K. al ĉiuj, kiuj sendis dankleteroin. La sekretario ricevis 48 leteroin nur kun dankoj k gratuloj. Plendojn li NE ricevis !

Decido pri mono por Hispanio

La Roterdama SAT-Rondo decidis la 3 sept. post debato pri diversaj proponoj kiel utiligi la monon kolektitan por Hispanio okaze de la kongreso, transpagi la sumon al la nederl. sekcio de la supertendenca k fidinda komitato « Comité de coordination et d'information pour l'aide à l'Espagne Républicaine », kiu uzos la monon por instali hospitalojn.

ADMINISTRACIA KOMUNIKO

Ni petas la membrojn, en kies loko ekzistas Peranto, prefere pagi pere de tiu ĉi K-do, por ke li havu kontrolon pri la loka membrostato k ankaŭ por faciligi nian laboron. Ni memorigas al polianoj, ke ili devas uzi por pagoj al ni la poŝtĉekan konton je nomo de Albin Piotrowski. Czarnowiejska 30, Krakovo, n-o 407.743.

Nederlandaj membroj bonv. noti, ke la tarifo por « Senn. Revuo » estas malaltigita de 0.60 al 0.50 guld. kvaronjare *(validas ekde 1. oktobro), sekve la jara tarifo por federacianoj kun « S. R. » estas 3.40 guld. (anst. 3.80 ĝis nun).*

KOMUNISTEMA FRAKCIO

(3-a Internacio)

Unuan fojon post la skismo antaŭ 6 jaroj kunvenis dum SAT-kongreso la Kom. frakcio. Vizitis la kunvenon en Roterd. Gek-doj el 7 landoj, k surbaze de fekunda diskuto ni jam povas noti bonajn rezultojn. Nome, ni aperigis el Kopenhago la unuan n-on de nia interkontaktiga bulteno « Raci'Nin Vokas — »; ĝi enhavas i.a. la gvidliniojn de l'frakcio, liston de perantoj k detalan raporton pri la roterd. kunveno, (Havebla ĉe niaj perantoj aŭ Sekret. kontraŭ 1 resp. kup.) Gek-doj komunistemaj en SAT, kial ne organizi nian forton por komuna laboro? Ne hezitu anonci vin por via frakcio. Per tio vi ne nur utilas al vi mem, sed vi subtenas la laboron faratan de ni : Rekrei fortan, entuziasman frakcion kom-eman en SAT utile al la komunisma mondmovado k al la kreskanta deziro pri nepra unueco en la lab. esp. movado. Ĉiujn demandojn k laŭvolajn pagojn al jenaj adresoj : Sekret. *Paŭl Thorsen (K. F.)*, Poppelgade 16, *Kopenhago-N.* ; kasisto *K. Henriksen*, Hindsholms Alle 16, *Kastrup* (Danio).

NEKROLOGO

La 11-an de aŭgusto mortis en Kasablanka (Maroko), en aĝo de 62 jaroj, pro renmalsano

K-do Johano Aber (Jean Habert)

SAT-ano n-o 55. Unu el la plej malnovaj, plej spertaj K-doj forlasis nin. Aktivulo jam antaŭmilite, li organizis kursojn por lab. esp-istoj en la pariza regiono de 1910-1914. Li estis redaktoro de « Travailleur Espérantiste » de 1912-14 k fondis Esp. Sindikatan Federacion en 1912. Li estas la ĉefa aŭtoro de la bonega franca lernolibro « Cours Rationnel ». Tuj ĉe la fondo li kun konvinko aliĝis al SAT, en kiu li restis aktiva kun juneca entuziasmo ĝis la fino de sia vivo ; li estis ankaŭ dum plurai jaroj ano de la Direkcio de SAT. Liaj konsiloj ĉiam estis tiuj de spertulo. Paroloj k agoj ĉe li kongruis, k kiel kontraŭmilitisto konsekvenca li pasigis jam antaŭ 1914 longan tempon en malliberejo. Lia revolucieco estis profunda. Lia sola « malvirto » estis eble tiu, ke li estis tro naiva, tro fidema en la boneco de la homoj, simila tiurilate al Zamenhof: ĉiam preta malfermi la monujon por doni al iu ajn, kiu petis helpon. Malavare li oferis por la movado. Por SAT k la sennaciismo lia morto signifas gravan, doloriga perdon. Liaj amikoj gardos al li ĉiaman estimoplenan memoron k esprimas ĉi tie al lia kunulino la plej profundajn sentojn de ĉagrena simpatio.

La Plenum-Komitato de SAT.

Korespond-Oficejo (J. Lenormand, Rue Jules-Ferry, Vitry-aux-Loges, Loiret, Francio), serĉas interligi *du* francajn tipografistojn aŭ presistojn kun nederlandaj sammetianoj. La francaj K-doj petu adreson ĉe l'Oficejo.

S.A.T.-Koopera fako

Sekretario : E. Sugar, 16, Lily Street, Manchester, 8, Anglio.

Ĉe la Inaŭgura Kunveno dum la Roterdama Kongreso la nova Koopera Fako estis fondita. La Fako havas duoblan celon — disvastigi la ideojn de la Koopera Movado inter la esperantistoj de ĉiuj landoj, k propagandi esperanton inter kooperanoj. Ĉiuj esperantistoj estas invitataj aliĝi ; ju pli vasta estas la membraro de la Fako, des pli efika estos nia propagandado al la potenculoj kooperaj.

La jara kotizo estas 25 nederl. cendoj, (t.e. 6 1/2 pencoj anglaj, aŭ 4 francaj frankoj.) Ĉi tiun malgrandan sumon oni povas sendi aŭ al la sekretario per anglaj poŝtmarkoj aŭ 2 resp.-kuponoj, aŭ al la landaj perantoj per poŝtmarkoj de l'koncerna lando. La perantoj jam elektiaj estas : — Anglio : K-dino Amy Moore, 7, Dean House, 116, Gt. Titchfield St., London W. 1.

Belgio : K-do Y. Derieuw, 88, Ballaerstr., Antverpeno.

Nederlando : K-do A. J. Gerards, v Lochemstr. 22, Deventer.

Raporto de la Manĉestraj Fakanoj diras ke tre bona artikolo pri la Kongreso aperis en la angla « Co-operative News », ke dum septembro k oktobro dudek paroladoj pri esp-o estos farataj al Kooperaj Gildoj, k ke la Manĉestra k Salforda Societo Koopera okazigos elementan k mezgradan esp. kursojn dum la venonta vintro, kies instruanto estas manĉestra SAT-ano.

E. SUGAR, Sekretario.

23-j. junulo el Danio (SAT-ano) serĉas laboron en eksterl. kiel instruanto de Esperanto. Partoprenis seminarian kurson por Ĉe-metodaj instruistoj k estas rajtigita de la Ĉe-instituto (jam gvidis kursojn). Povas lekcii en kluboj, i.a. pri 15-monata punlaborado kiel militrifuzinto. Proponojn sendu al : *Otto V. Pedersen*, Strandagergaard, *Kokkedal*, Danio.

La Faŝismo estos venkita en la momento, en kiu la anoj de la laborista klaso komencos MEMSTARE pensi.

En la oktobra n-ro de SENN. REVUO aperos interesa pedagogia artikolo de K-do Lentaigne pri « Presarto en Lernejo ». (Prezo de l'kajero : 2,50 fr. fr.)

PROPAGANDO ! La okcident-roterdama sekcio « Libereco » fondis specialan komitaton por propagando. La intenco de l'komitato estas propagandi dum la tuta jaro per ekspozicioj, propag. kunvenoj ktp. Pro tio ni invitas ĉiujn, kiuj havas sperton pri la temo, sendi konsilojn al nia adreso. Speciale ekspoz. materialon ni nepre bezonas. Propagandistoj, notu nian adreson; se vi volas interŝanĝi ideojn kun ni, ni volonte akceptos. Sekretaria adreso : *P. Bakker*, Aelbrechtskade 39 b, *Rotterdam (W)*, Holando.